

Bank Spółdzielczy w Pajęcznie

**Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej
oraz innych informacji
Banku Spółdzielczego w Pajęcznie
podlegająca ujawnieniom (III filar)
na dzień 31.12.2021 r.**

Pajęczno 2022 r.

I. Wprowadzenie

Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w Części Ósmej dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31 grudnia 2021 r.

Niniejsze „Ujawnienie” obejmuje również informacje, o których mowa w art. 111a ust. 1 i 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe oraz wymagane zapisami rekomendacji nadzorczej P dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków i Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Bank w zakresie ujawnianych informacji nie uznał informacji za nieistotne, zastrzeżone lub poufne od ujawniania których by odstąpił.

Dane liczbowe, jeśli nie zaznaczono inaczej, zostały wyrażone w tysiącach złotych.

II. Dane ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Pajęcznie prowadzi swoją działalność ponad 120 lat, działając od 1885 r. Bank Spółdzielczy zarejestrowany jest w Krajowym Rejestrze Sądowym pod nr 0000152538 w Sądzie Rejonowym dla Łodzi Śródmieście w Łodzi XX Wydział Krajowego Rejestru Sądowego. Zgłoszenia REGON dokonano w Urzędzie Statystycznym w Łodzi otrzymując numer 000502718. NIP Banku 5741001550.

Bank jest spółdzielnią prowadzącą swoją działalność na podstawie Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, Ustawy Prawo bankowe, Ustawy Prawo spółdzielcze, innych ustaw oraz na podstawie Statutu Banku.

Siedziba Banku mieści się w Pajęcznie przy ul. Wiśniowej 32. Numer kodu bankowego 82650001. Bank swoją działalność prowadzi na terenie określonym Statutem Banku. Bank posiada Oddziały w Strzelcach Wielkich i w Nowej Brzeźnicy. Bank nie posiada filii i punktów kasowych.

Bank Spółdzielczy jest zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie.

Swoją działalność Bank prowadzi na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej.

Według stanu na dzień 31.12.2021 r. Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

III. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie z długofalową „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Pajęcznie” przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna z założeniami obowiązującej „Strategii Banku Spółdzielczego w Pajęcznie na lata 2019 - 2021” i podlega corocznemu przeglądowi zarządcemu i weryfikacji; przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.

Bank dąży do dalszego rozwoju jako Banku uniwersalnego, silnego kapitałowo, solidnego i cieszącego się pełnym zaufaniem klientów i udziałowców, którego działalność będzie nakierowana na obsługę rolnictwa, małego i średniego biznesu oraz samorządów i gospodarstw domowych.

Realizując przyjętą misję, za strategiczny cel swojego działania Bank przyjął umacnianie podstaw ekonomicznych działalności w celu dalszego zwiększania bezpieczeństwa powierzonych środków oraz zmniejszania wszelkich obszarów ryzyka w zarządzaniu nimi, unowocześnienie i usprawnienie działalności Banku.

Strategia zarządzania ryzykami w Banku Spółdzielczym jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym: „Polityką kapitałową Banku Spółdzielczego w Pajęcznie”, „Planem ekonomiczno – finansowym”, a także Politykami i Instrukcjami zarządzania ryzykami, które Bank uznał za istotne. Polityki w poszczególnych obszarach ryzyka podlegają zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą.

Strategia zarządzania ryzykami zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka, jaki Bank może ponosić.

Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.

Bank, zgodnie z przepisami ustawy „Prawo bankowe” posiada system zarządzania, na który składają się system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej oraz odpowiednia polityka wynagrodzeń.

Informacja dotycząca art. 435. ust. 1 lit. a-d Rozporządzenia, tzn. dotycząca strategii i procesów zarządzania tymi rodzajami ryzyka; struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacja na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie; zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka; strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko – zawarta została w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

Wymogi informacyjne dotyczące zapisów Rekomendacji P oraz art. 111a ust. 4 ustawy „Prawo bankowe” dotyczące systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem zawarte zostały w Załączniku Nr 1 do niniejszego dokumentu.

Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez art. 435 ust.1 lit. e zawarte jest w Załączniku nr 2 do niniejszego dokumentu.

Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust. 1 lit f. w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w Załączniku Nr 3 do niniejszego dokumentu.

W zakresie art. 435 ust. 2 Rozporządzenia Bank informuje, że:

- 1) Zarząd Banku składa się z 3 członków Zarządu i w jego skład wchodzi:
 - Prezes Zarządu Banku;
 - Wiceprezes Zarządu ds. finansowo-księgowych;
 - Członek Zarządu ds. handlowych.
- 2) Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając wg „Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Pajęcznie” oraz „Statutu Banku Spółdzielczego w Pajęcznie”, biorąc pod uwagę wyniki indywidualnej oceny uprzedniej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu jak i kolegialnej oceny kwalifikacji (następczej) Zarządu jako organu dokonała Rada Nadzorcza w 2021 r. zgodnie z „Procedurą dokonywania oceny kwalifikacji Zarządu, członków Zarządu i kandydatów na członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Pajęcznie”, uwzględniając wymogi określone w art. 22aa ustawy Prawo bankowe.
- 3) Bank stosuje strategię zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu adekwatną do skali działalności zgodnie z zapisami wytycznych EBA/GL/2017/12.
- 4) Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy oddzielnego Komitetu ds. ryzyka.
- 5) Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu Banku jest sformalizowany i objęty odpowiednią „Instrukcją funkcjonowania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Pajęcznie”, definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

IV. Zakres stosowania – art. 436 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

V. Fundusze własne – art. 437 Rozporządzenia

Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Fundusze własne na dzień 31.12.2021 r. składały się z kapitału podstawowego Tier I i wyniosły 11.222 tys. zł. W Banku nie występuje kapitał dodatkowy Tier I ani kapitał Tier II.

Bank Spółdzielczy w Pajęcznie buduje swoją bazę kapitałową w oparciu o kapitały najwyższej jakości.

Tabela 1. Struktura funduszy własnych na dzień 31.12.2021 r.

Wyszczególnienie	Kwota w zł
Fundusze własne	11.222
Kapitał TIER I	11.222
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I	11.222
Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy)	10.765
Zysk lub strata netto	-
(-) część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego	-
Fundusz ogólnego ryzyka	258
Skumulowane inne całkowite dochody	171
Opłacone instrumenty kapitałowe	32
(-) wartości niematerialne i prawne	- 4
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	-
Kapitał dodatkowy TIER I	0
KAPITAŁ TIER II	0

Opis składników kapitału podstawowego Tier I:

- 1) Kapitał rezerwowy – 10.765 tys. zł (fundusz zasobowy) - tworzony jest głównie z corocznych odpisów z zysku netto z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wynikać w związku z działalnością Banku. Fundusz ten zasila również wpisowe wpłacane zgodnie ze statutem,
- 2) Zysk lub strata netto – pozycja równa wypracowanemu zyskowi netto, który jest korygowany z rachunku funduszy dla celów obliczania norm ostrożnościowych, jeżeli nie zaistniały przesłanki zaliczenia do funduszy własnych określone w Rozporządzeniu,
- 3) Fundusz ogólnego ryzyka bankowego – 258 tys. zł tworzony zgodnie z art. 130 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo Bankowe na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej.

- 4) Skumulowane inne całkowite dochody – 171 tys. zł , pozycja składa się z funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego
- 5) Opłacone instrumenty kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I podlegające zasadzie praw nabytych, która spełnia warunki określone w art. 27-29 Rozporządzenia – fundusz udziałowy po amortyzacji w 2014 roku *(dane w zł. $323.700 \times 80 \% = 291.330$, $323.700 - 291.330 = 32.370$)*
- 6) Wartości niematerialne i prawne – pozycja obejmuje wartości niematerialne i prawne posiadane przez Bank w kwocie netto, pomniejszając fundusze własne.

Bank nie korzysta z kapitału krótkoterminowego.

VI. Wymogi kapitałowe – art. 438 Rozporządzenia

1. Skrótowy opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań.

Proces oceny kapitału wewnętrznego (ICAAP) jest prowadzony w dwóch aspektach:

- 1) oceny ryzyka w ramach wymogów regulacyjnych;
- 2) oceny pozostałych rodzajów ryzyka uznanych za istotne w procesie zarządzania i oceny adekwatności kapitałowej.

Bank spełnia wymogi w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 92 Rozporządzenia tzn.:

- 1) objęte łącznym współczynnikiem kapitałowym (TCR),
- 2) objęte współczynnikiem kapitału Tier 1,
- 3) objęte współczynnikiem kapitału podstawowego Tier 1 (CET1).

Na łączną ekspozycję na ryzyko objętą współczynnikami składają się:

- 1) suma kwot ekspozycji ważonych ryzykiem, przy czym:
 - a. kategorie ekspozycji i wagi ryzyka dla ekspozycji bilansowych i pozabilansowych (metoda standardowa) ustala się zgodnie z „Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Pajęcznie” (spełnia wymogi Rozporządzenia (UE) 575/2013),
 - b. wartością ekspozycji jest:
 - w przypadku ekspozycji bilansowych wartość księgową danego składnika (netto),
 - w przypadku ekspozycji pozabilansowych wartość nominalną pomniejszona o utworzone rezerwy i odpisy wartości;
- 2) przemnożone przez 12,5 wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka walutowego, zgodnie z art. 351 Rozporządzenia UE – nie dotyczy.
- 3) przemnożone przez 12,5 wymogi w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka operacyjnego zgodnie z metodą wskaźnika bazowego ujętą w art. 315 Rozporządzenia UE.

Bank nie prowadzi działalności w portfelu handlowym, a dla dużych ekspozycji w portfelu bankowym przestrzegał i nie przekraczał limitów określonych w art. 395-403 Rozporządzenia. Bank przy ustalaniu ekspozycji na ryzyko nie stosuje ocen kredytowych sporządzonych przez wyznaczoną ECAI lub agencje kredytów eksportowych.

Bank w 2021 r. stosował zasady wyznaczania ekspozycji ważonych ryzykiem określone w Rozporządzeniu (UE) 575/2013.

Zgodnie z decyzją KNF w odniesieniu do ekspozycji wobec banków, z którymi Bank przystąpił do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, z wyjątkiem ekspozycji stanowiących podstawę pozycji

kapitału podstawowego Tier I, pozycji dodatkowych w Tier I i pozycji w Tier II Bank stosuje wagę ryzyka 0%.

W zakresie ryzyka kredytowego Bank nie stosuje kompensowania transakcji bilansowych.

Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego w zakresie zabezpieczeń finansowych (kaucje).

Bank nie wyznacza wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego, ryzyka rynkowego oraz z tytułu ryzyka rozliczenia, ryzyka cen towarów, rozmycia oraz ryzyka kredytowego kontrahenta.

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą wskaźnika bazowego.

Bank wylicza fundusze własne w procesie adekwatności kapitałowej zgodnie z Rozporządzeniem (UE) 575/2013.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.

Dążąc do tego celu w procesie ICAAP realizowane są następujące działania:

- 1) identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w Banku;
- 2) wyodrębnienie istotnych rodzajów ryzyka;
- 3) pomiar i alokacja kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka;
- 4) agregacja kapitału wewnętrznego;
- 5) monitorowanie i raportowanie kapitałowe;
- 6) zarządzanie adekwatnością kapitałową.

System zarządzania kapitałem i ryzykiem Banku zapewnia spójną politykę relacji pomiędzy kapitałem i poziomem ryzyka oraz wewnętrzną kontrolę nad procesem ICAAP, gwarantującą jego prawidłowość oraz dostosowywanie do zmieniających się warunków funkcjonowania.

Bank szacuje kapitał wewnętrzny w okresach kwartalnych zgodnie z wymogami zatwierdzonej przez Zarząd i Radę Nadzorczą „Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Pajęcznie”.

Do kalkulacji kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka Bank stosuje:

- 1) dla ryzyka kredytowego - badanie dywersyfikacji ryzyka kredytowego - mierzona jako odpowiednie rozproszenie posiadanych aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem,
- 2) dla ryzyka operacyjnego - badanie i ocenę kosztów oraz potencjalnych kosztów z tytułu zdarzeń (incydentów) w ramach ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w Banku na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy poprzedzających datę analiz,
- 3) w zakresie ryzyk wynikających z zaangażowań kredytowych badanie poziomu zaangażowań w stosunku do wartości granicznych ustalonych w oparciu o poziom posiadanego uznanego kapitału, po przekroczeniu których istnieje konieczność utrzymywania dodatkowego kapitału wewnętrznego,
- 4) dla ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej:
 - w zakresie ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie – zmianę wyniku z tytułu odsetek w skali 12 miesięcy przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych NBP o 0,25pp.,
 - w zakresie ryzyka krzywej dochodowości – oszacowanie strat w skali 12 miesięcy z tytułu posiadania instrumentów finansowych w aktywach i pasywach z terminami przeszacowania powyżej 3 miesięcy,
 - w zakresie ryzyka opcji klienta – skutki ekonomiczne w zakresie spłaty kredytów przed terminem umownym oraz w zakresie zerwanych depozytów przed terminem umownym,
- 5) w zakresie ryzyka płynności – Bank do wyznaczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka płynności wykorzystuje wartość wskaźnika LCR. Przyjmuje się, że Bank będzie utrzymywał minimalną wartość wskaźnika LCR na poziomie minimum 1,0,
- 6) dla ryzyka wyniku finansowego - określenie relacji poziomu zrealizowanego wyniku finansowego do wartości zaplanowanego pozostającego do zrealizowania w danym roku,
- 7) dla ryzyka kapitałowego - określenie wpływu na adekwatność kapitałową koncentracji funduszu udziałowego oraz pakietu dużych udziałów oraz wielkości posiadanych funduszy własnych w relacji do minimalnych wymogów wynikających z ustawy prawa bankowe i limitowanych wskaźników kapitałowych,
- 8) dla ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej- kapitał wewnętrzny stanowi kwotę kapitału Tier I niezbędną do uzyskania wskaźnika dźwigni na wymaganym poziomie,

- 9) dla ryzyka otoczenia makroekonomicznego (cyklu gospodarczego) - analizę poziomu kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym w okresie ostatnich 5 lat,
 - 10) dla ryzyka strategicznego - ocenę zmian skali prowadzonej działalności bankowej w okresie poprzednich 6 miesięcy i planowanych w tym zakresie zmian na okres 12 miesięcy,
 - 11) dla ryzyka utraty reputacji - analizę zdarzeń przeszłych z okresu 12 miesięcy poprzedzających datę analizy, związanych z bankiem i sektorem bankowym,
 - 12) dla ryzyka modeli - analizę stosowanych przez Bank modeli,
 - 13) dla ryzyka wyniku finansowego – analizę wielkości planowanego wyniku finansowego na dany rok według planu finansowego zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą, a wielkością zrealizowaną na datę analizy,
- 2. Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE.**

Nie dotyczy.

- 3. Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112**

Tabela 2. Kalkulacja wymogu i ekspozycji kredytowych na ryzyko z zastosowaniem współczynnika wsparcia dla MŚP

Wyszczególnienie	Wartość	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem:	Wymóg kapitałowy:
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	32.045	187	15
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	2.255	450	36
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	0	0	0
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0	0
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0	0
Ekspozycje wobec instytucji	44.923	562	45
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	6 531	4.356	349
Ekspozycje detaliczne	9.611	6.019	482
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	41.023	18.319	1.466
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	129	140	11
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0	0
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	0	0	0
Ekspozycje kapitałowe	1.306	1.306	104
Inne pozycje	1.693	1.693	135
Razem metoda standardowa	139.516	33.032	2.643

Tabela 3. Kalkulacja ekspozycji na ryzyko kredytowe według wagi ryzyka kontrahenta

Waga ryzyka	W pełni skorygowana wartość ekspozycji	Podział w pełni skorygowanej wartości ekspozycji w pozycjach pozabilansowych według współczynników konwersji				Wartość ekspozycji	Kwota eksp. ważonej ryz. po zastosowaniu współczynnika. MŚP)
		0%	20%	50%	100%		
0%	76.174					76.174	
20%	2.255					2.255	450
35%	34.930					34.930	12.225
50%	317					317	159
75%	9.611		1.981			8.025	6.019
100%	16.134		1.017			15.320	13.959
150%	22					22	32
250%	75					75	187
Razem	139.516		2998			137.118	33.032

4. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c) i zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł III rozdziały 2, 3 i 4;

Bank w ramach ryzyka rynkowego zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt b nie wylicza wymogu kapitałowego ponieważ zgodnie z zapisami Rozporządzenia działalność handlowa jest nieznacząca.

W działalności Banku zgodnie z art. 92 ust. 3 pkt c, nie występuje ryzyko walutowe. Ryzyko rozliczenia i ryzyko cen towarów w 2021 roku nie występowały.

Kapitał wewnętrzny Banku i wyliczone wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych ryzyk zestawiono według poniższej tabeli:

Tabela 4. Wymogi kapitałowe Banku na poszczególne rodzaje ryzyka

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość
I.	Ryzyko kredytowe	2.643
II.	Ryzyko operacyjne	493
III.	Inne przejściowe wymogi kapitałowe (wewnętrzny dodatkowy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka stopy procentowej)	1.444
1.	Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	0,00
2.	Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej	0,00
IV.	Fundusze własne (art. 127 Prawa bankowego)	11.222
V.	Współczynnik wypłacalności	28,63 %

Współczynniki kapitałowe	
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET 1)	28,63 %
Współczynnik kapitału Tier I	28,63 %
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	28,63 %
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności	28,63 %

Bank Spółdzielczy w Pajęcznie podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykami i podnoszenia efektywności działalności Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania. Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową pozwala Bankowi na bezpieczny rozwój.

VII. Bufory kapitałowe — art. 440 Rozporządzenia

Bank utrzymuje wartość funduszy własnych na poziomie nie niższym niż suma kapitału niezbędnego na pokrycie poziomu ponoszonego ryzyka powiększoną o kapitały pokrywające wymogi wynikające z buforów kapitałowych.

Bank Spółdzielczy w Pajęcznie utrzymuje fundusze własne zapewniające pokrycie bufora zabezpieczającego (wynoszącego na koniec roku 2021 2,5% całkowitej ekspozycji na ryzyko). W 2021 roku wskaźnik bufora systemowego oraz antycyklicznego dla ekspozycji polskich zgodnie z art. 83 „Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym” wyniósł 0%. Na dzień 31.12.2021 r. Bank nie posiadał ekspozycji poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. KNF na koniec roku 2021 nie określiła dla Banku dodatkowego indywidualnego bufora instytucji o znaczeniu systemowym.

Na koniec grudnia 2021 roku łączny współczynnik kapitałowy, współczynnik kapitału Tier I i współczynnik kapitału podstawowego Tier I wyniósł 28,63%. Oznacza to, że Bank utrzymuje poziom współczynników znacznie powyżej wymaganego przez nadzór minimum.

VIII. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego — art. 441 Rozporządzenia

Nie dotyczy.

IX. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego — art. 442 Rozporządzenia

1. Definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości.

Należności przeterminowane rozumiane są jako niespłacone w określonych w umowie terminach kwoty odsetek lub rat kapitałowych.

Należnościami o utraconej jakości są należności zagrożone czyli należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Definicja ta stosowana jest dla celów rachunkowości.

Rezerwy na ryzyko kredytowe zwane „rezerwami celowymi” tworzone są na ekspozycje kredytowe zaklasyfikowane do kategorii normalne dla kredytów i pożyczek detalicznych, kategorii pod obserwacją oraz grupy kredytów „zagrożone” tj. poniżej standardu, wątpliwe i stracone. Rezerwy celowe w 2021 r. tworzone były na zasadach zgodnych z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz wewnętrzną procedurą Banku zgodną z Rozporządzeniem.

Bank dokonuje klasyfikacji oraz tworzy rezerwy celowe biorąc pod uwagę:

- 1) kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek (dla ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa i kredytów detalicznych);
- 2) dwa niezależne kryteria dla pozostałych kredytów:
 - kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek,
 - kryterium sytuacji ekonomiczno- finansowej klienta.

Rezerwy celowe tworzy się w ciężar kosztów.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznany ryzykiem tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

Bank nie tworzy rezerwy na ryzyko ogólne.

2. Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego

Bank dokonuje korekt z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego na podstawie „Instrukcji Zasad klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Pajęcznie”.

Podstawą do utworzenia rezerwy celowej jest prawidłowo dokonana ocena ryzyka, klasyfikacji ekspozycji kredytowej oraz ustalenie wartości zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerw. Bank dokonuje klasyfikacji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka biorąc pod uwagę kryterium terminowości (terminowość spłaty kapitału lub odsetek) oraz kryterium ekonomiczne (oceniając sytuację ekonomiczno -finansową klienta) dłużnika lub tylko kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek. Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia. Ekspozycje kredytowe stanowiące należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

Zabezpieczenia wykorzystywane są jako pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych.

3. Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji

Tabela 5. Ekspozycje według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2021 roku, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji w okresie od 01.01.2021 roku do 31.12.2021 roku w podziale na klasy występujące w Banku

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2021 r.	Średnia kwota w okresie od 31.12.2020r. do 31.12.2021r.
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	32.045	26.838
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	2.255	2.457
Ekspozycje wobec instytucji	44.923	40.599
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	6.531	6.286
Ekspozycje detaliczne	9.611	10.573
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	41.023	35.502
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	129	180
Ekspozycje kapitałowe	1.306	1.306
Inne pozycje	1.693	2.235
Razem metoda standardowa	139.516	125.976

4. Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach

Nie dotyczy, Bank prowadzi działalność lokalnie.

5. Rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji

Tabela 6. Struktura zaangażowania kredytowego według segmentów branżowych na dzień 31.12.2021 r.

Lp.	Branża	Limit funduszy własnych (w %)	Wartość bilansowa	Wartość pozabilansowa	Udział w funduszach własnych (w %)
1	Rolnictwo	100 %	1.891	0	16,85 %
2	Przetwórstwo przemysłowe	100 %	1.211	13	10,91 %
3	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów	100 %	4.381	861	46,71 %
4	Administracja publiczna	50 %	977	0	8,11 %
5	Opieka zdrowotna	50 %	274	0	2,44 %
6	Transport i gospodarka magazynowa	50 %	94	0	0,84 %
7	Budownictwo	50 %	0	30	0,27 %
8	Inne	50 %	175	113	2,57 %
Razem		550 %	9.003	1.017	88,70 %

6. Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach - zapadalność wg kategorii ekspozycji

Tabela 7. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2021r - wartości nominalne(plus pozabilans).

Wyszczególnienie:	Aktywa finansowe z rozpoznaną utratą wartości:	Rezerwa celowa/Odpis aktualizujący:	Aktywa finansowe bez rozpoznanej utraty wartości:
Nieprzeterminowane	215	199	55.108
Przeterminowane od 1 dnia <= 30 dni	9	9	660
Przeterminowane > 30 dni <= 90 dni	0	0	40
Przeterminowane > 90 dni <= 180 dni	31	31	0
Przeterminowane > 180 dni <= 1 rok	48	0	0
Przeterminowane > 1 roku	216	0	-

7. Kwota ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym

Nie dotyczy - Bank działa lokalnie.

8. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości, przedstawione oddzielnie

Tabela 8. Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od dnia 01.01.2021 r. do dnia 31.12.2021 r.

Kategorie należności	Stan na 01.01.2021 r.	Zwiększenia	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Stan na 31.12.2021 r.
Należności normalne i pod obserwacją	104	32	0	43	93
Należności poniżej standardu	72	0	73		0
Należności wątpliwe	0	42	0	0	107
Należności stracone	255	43	0	43	262
Rezerwy celowe ogółem	431	117	73	86	462

Według stanu na 31.12.2021 r. na udzielone zobowiązania pozabilansowe nie tworzono rezerw celowych.

X. Aktywa wolne od obciążeń - art. 443

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Na 31.12.2021 r. wszystkie aktywa były wolne od obciążeń.

Tabela 9. Wartość bilansowa aktywów w podziale na kategorie ekspozycji, jakość aktywów i całkowita, wolna od obciążeń kwota wartości bilansowej w zł

	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych
Aktywa razem	136.518
Kredyty na żądanie	9.229
Instrumenty udziałowe	802
Dłużne papiery wartościowe	32.038
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	91.242
Inne aktywa	3.207

XI. Korzystanie z ECAI - art. 444 Rozporządzenia

Bank nie stosuje ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej (ocena ratingowa).

XII. Ekspozycje na ryzyko rynkowe (walutowe) — art. 445 Rozporządzenia - nie dotyczy

XIII. Ekspozycje na ryzyko operacyjne — art. 446 Rozporządzenia

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są przez Bank metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia). Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2021 r. wynosi 493 tys. zł. Bank bada czy kapitał alokowany w ramach metody wskaźnika bazowego jest wystarczający na pokrycie ponoszonego ryzyka.

Identyfikacja i monitorowanie ryzyka odbywa się poprzez analizę zdarzeń zarejestrowanych i sklasyfikowanych do grupy ryzyka operacyjnego oraz ich wpływu na potencjalne straty finansowe jak i niefinansowe.

Dla ryzyka operacyjnego w ramach procesu ICAAP Bank bada i ocenia koszty oraz potencjalne koszty z tytułu zdarzeń (incydentów) w ramach ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w Banku na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy poprzedzających datę analizy.

Zespół d/s ryzyk i analiz odpowiedzialny za monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego stwierdza, że zaistniałe zarejestrowane zdarzenia nie miały istotnego wpływu na działalność Banku i jego wynik finansowy.

Nie wystąpiły przesłanki alokacji dodatkowego kapitału wewnętrznego w ramach procesu ICAAP.

Wystąpiła jedna skarga na ogólną działalność Banku dotycząca braku informacji w sprawie płatności kartą w kasie Centrali Banku. Informacja została niezwłocznie uzupełniona, a do klienta Banku została wysłana listem poleconym odpowiedź na skargę. Nie wpłynęła żadna skarga na działania pracowników, Członków Zarządu. Nie została złożona żadna reklamacja klientów na działalność Banku i nie były prowadzone sprawy sądowe prowadzone przeciw Bankowi oraz nie zostały poniesione przez Bank koszty w wyniku niekorzystnych rozstrzygnięć spraw sądowych.

Tabela 10. Zdarzenia ryzyka operacyjnego zarejestrowane w 2021 r.

Rodzaj zdarzenia	Liczba zdarzeń	Koszt rzeczywisty (w zł)
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	71	2.698,08
Oszustwo zewnętrzne	0	0
Zakłócenie działalności gospodarczej i awarie systemu	4	0

Nie wystąpiły zdarzenia charakteryzujące się wysoką częstotliwością występowania, ale generujące niewielkie straty jak i zdarzenia o niskiej częstotliwości występowania.

Nie odnotowano również zdarzeń zewnętrznych tj. zdarzeń w otoczeniu Banku, które powinny być identyfikowane i oceniane z uwagi na możliwy wpływ na poziom ryzyka operacyjnego Banku, np. czynniki otoczenia gospodarczego, w tym: polityczne, prawne, socjodemograficzne, rynkowe czy dotyczące zmian technologicznych.

Bank realizując proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach tego procesu identyfikuje zdarzenia ryzyka operacyjnego, ewidencjonuje i przeprowadza analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym.

W przypadku konieczności podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące w szczególności zmianę procesów wewnętrznych banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizowanie odpowiednich szkoleń dla pracowników.

XIV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym - art. 447 Rozporządzenia

Bank angażował się kapitałowo w inne podmioty wyłącznie mając na uwadze względy strategiczne i osiągnięcie długoterminowych korzyści ze współpracy. Bank nie posiadał ekspozycji zakupionych ze względu na zyski.

Tabela 11. Zestawienie papierów kapitałowych w portfelu Banku według stanu na 31.12.2021 r.

	Wartość nominalna
Akcje Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.	800
Udziały w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS S.A.	2

XV. Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym - art. 448 Rozporządzenia

Ryzyko stóp procentowych Banku wynika z nieoczekiwanych zmian stóp rynkowych, od których uzależnione jest oprocentowanie aktywów i pasywów Banku. Zmiany te wpływają więc bezpośrednio na wysokość przychodów, kosztów i w konsekwencji wynik odsetkowy. Ryzyko to jest w sposób naturalny wpisane w działalność operacyjną Banku. Ryzykiem jest jednak nie sama zmiana stóp procentowych w przyszłości, ale zmiana, która jest trudna obecnie do przewidzenia.

W Banku występują cztery podstawowe rodzaje ryzyka stopy procentowej:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania - Odnotowano wydłużenie średniego terminu przeszacowania aktywów do 28,7 dni oraz skrócenie terminu przeszacowania pasywów do 43,7 dni. Rozpiętość pomiędzy średnimi terminami przeszacowania wyniosła 15 dni.

- ryzyko bazowe - udział pozycji obciążonych ryzykiem bazowym w aktywach wrażliwych wyniósł na dzień 31.12.2021 roku – 38,92% a wśród pasywów 29,17%. Na dzień analizy wśród pozycji generujących ryzyko bazowe aktywa przewyższają pasywa o 15 542 tys. zł.

Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego za 12 miesięcy 2022 roku przy zmienności stawek bazowych o 0,10 pp. może wynieść 58,42 tys. zł.

- ryzyko opcji klienta - na dzień analizy Bank narażony był na ryzyko opcji klienta wynikające z praw klienta: bądź to z wcześniejszej spłaty kredytu bądź to od zerwania depozytu przed umownym terminem. Po przeprowadzonej analizie na dzień 31.12.2021 roku uznaje się w/w ryzyko za nieznaczające.

- rozpiętość odsetkowa na koniec 2021 roku wynosiła 2,10 pp. Przychodowość aktywów na poziomie 2,13%, kosztowość pasywów na poziomie 0,03%. Rozpiętość 2,10 pp. oznacza, że został zachowany limit - minimum 1,50 pp.

Ryzyko w zakresie miar opartych na dochodach, które przejściowo na koniec 2021 roku osiągnęło najwyższy z możliwych poziom wobec prawie pełnej wrażliwości na spadki stóp wrażliwych na ryzyko aktywów przy znikomej wrażliwości pasywów na potencjalne spadki stóp, zostanie istotnie zmniejszone przez uzyskanie przez wrażliwe pasywa nominalnego oprocentowania znacząco różniącego się od zera.

Tabela 12. Przewaga aktywów wrażliwych nad pasywami na dzień 31.12.2021 roku

Wyszczególnienie	(zł .w tys) :Terminy przeszacowania						
	:Razem	.do rob.dz 1	2-7 dni	-dni 7 c-m1	-1-3 ce-m	6-3 cy-m	cy -m 6 rok 1 -
Aktywa wrażliwe na zmianę oprocentowania	132.985	11.148	31.687	43.276	45.873	1.000	
Pasywa wrażliwe na zmianę oprocentowania	124.168	0	36.217	0	87.861	12	78

Zmiana wyniku odsetkowego na skutek istniejącego niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami wrażliwymi oraz założonej prognozy zmian stóp procentowych:

Główne miary ryzyka stopy procentowej na 31.12.2021 r. kształtują się następująco:

Miary bazujące na dochodach:

- wzrost stóp o 0,25 pp. w skali 12 miesięcy może podwyższyć wynik odsetkowy o 104,30 tys. zł,
- wzrost stóp o 1,00 pp. dla 12 miesięcy może zwiększyć wynik odsetkowy o 417,20 tys. zł,

Największy wpływ na zmianę wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego mają pozycje przypisane do stawki WIBID/WIBOR 3M. Przesądzą one o 70,32% wartości zmiany wyniku odsetkowego przy zmianie stawek bazowych o 0,10 pp.

Miara wartości ekonomicznej kapitału:

zmiana kapitału ekonomicznego przy przesunięciu stóp o +/- 200 pb. wynosi +/- 88,95 tys. zł, co stanowi +/- 0,79% funduszy własnych.

Raport z ryzyka stopy procentowej jest cyklicznym, miesięcznym materiałem przedstawianym na posiedzeniach Zarządu. Rada Nadzorcza otrzymuje materiały z pomiaru ryzyka stopy procentowej w okresach kwartalnych.

Ryzyko stopy procentowej wyliczane jest dla pozycji złotych.

XVI. Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne - art.449 Rozporządzenia -
Nie dotyczy. Bank nie posiada ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

XVII. Polityka w zakresie wynagrodzeń - art. 450 Rozporządzenia

1. W 2021 roku obowiązywała Polityka wynagrodzeń osób mających istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Spółdzielczym w Pajęcznie zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Banku. Rada Nadzorcza omawia w cyklach rocznych zagadnienia oceny polityki wynagrodzeń. Z uwagi na skalę działalności Banku nie powoływano komitetu ds. wynagrodzeń (Bank nie jest bankiem istotnym). Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.
2. Bank prowadzi przejrzystą politykę wynagrodzeń. Polityka wynagrodzeń ze szczególnym uwzględnieniem Polityki zmiennych składników wynagrodzeń stanowi istotny element rozwoju i bezpieczeństwa funkcjonowania Banku i nie zachęca do podejmowania nadmiernego ryzyka w prowadzonej działalności, wspiera realizację strategii zarządzania ryzykami oraz ogranicza konflikt interesów.
3. Rada Nadzorcza określiła osoby zajmujące w Banku stanowiska kierownicze: tylko etatowi członkowie Zarządu i Główny Księgowy. Kadra zarządzająca spełnia kryteria jakościowe i ilościowe wynikające z Rozporządzenia nr 604/2014.

4. Nie występuje w Banku funkcja menadżera. Pracownicy na szczeblach kierowniczych objęci są innymi stawkami zaszeregowania w regulaminie wynagradzania.
5. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzoną polityką wynagradzania, w tym dokonuje weryfikacji spełnienia kryteriów i warunków uzasadniających uzyskanie zmiennych składników wynagrodzenia przed wypłatą całości lub części tego wynagrodzenia (roczny przegląd polityki oraz ocena parametrów do wypłaty premii, przy uwzględnieniu elementów jakościowych i ilościowych).
6. Ocena wyników finansowych odbywa się za co najmniej 3 lata i uwzględnia koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyko płynności w perspektywie długoterminowej.
7. Ocena efektów pracy obejmuje następujące wskaźniki Banku osiągnęte w ostatnich trzech latach (kryteria ilościowe) w odniesieniu do założonego planu ekonomiczno - finansowego: zysk netto, ROE netto, ROA netto, wskaźnik jakości kredytów, wskaźnik C/I, łączny współczynnik kapitałowy, LCR, M1 i M2.
8. Wdrożono procedury dotyczące ocen odpowiedzialności członków Zarządu.
9. Bank prowadzi elastyczną politykę zmiennych składników wynagrodzeń. Polityka określa zasady odraczania lub obniżenia zmiennego składnika wynagrodzeń.
10. Warunkiem ograniczającym wysokość lub wykluczającym przyznanie i wypłatę wynagrodzenia zmiennego pracownikowi, którego działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku jest: uczestnictwo pracownika w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku a także brak spełnienia przez pracownika standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem.
11. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych, ustalony zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. g) dyrektywy 36/2013 -składnik zmienny nie przekracza 40 % stałego składnika łącznego wynagrodzenia każdej osoby.
12. Bank nie stosuje polityki odraczania płatności i wynagrodzenia w postaci nabywania uprawnień do papierów wartościowych, a także innych świadczeń niepieniężnych. W Banku zmiennym składnikiem wynagrodzeń jest premia.
13. Wynagrodzenie jest finansowane i wypłacane ze środków Banku.
14. Wynagrodzenie zasadnicze osób zajmujących stanowiska kierownicze (bez podziału na linie biznesowe) wyniosło 673 tys.
15. Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrotowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR - w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR - w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR - nie dotyczy.

XVIII. Dźwignia finansowa - art. 451 Rozporządzenia

Bank oblicza wskaźnik dźwigni, zgodnie z art. 429 ust. 2 Rozporządzenia, jako miarę kapitału Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej Banku wyrażoną jako wartość procentową. Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału.

Wskaźnik dźwigni na 31.12.2021 r. wyniósł 8,18%.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15.02.2016r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, Bank dokonuje wymaganego ujawnienia - Załącznik nr 4 do niniejszego dokumentu.

XIX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego - art. 452 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metody IRB.

XX. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego art. 453 Rozporządzenia

Bank Spółdzielczy w Pajęcznie przyjmuje zabezpieczenia, które mają być źródłem spłaty kredytu w przypadku, gdyby klient utracił zdolność do samodzielnej obsługi zadłużenia. Jakość i skuteczność zabezpieczenia spłaty kredytu nie zastępuje konieczności posiadania przez klienta zdolności kredytowej. Wartość oraz adekwatność przyjętych zabezpieczeń spłaty kredytów jest przez Bank oceniana poprzez:

- stopień ich płynności,
- długoterminową stabilność wartości,
- czas zbycia zabezpieczenia.

Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi zostały określone w „Instrukcji prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Pajęcznie” oraz „Instrukcji monitoringu zabezpieczeń w Banku Spółdzielczym w Pajęcznie”.

Zgodnie z „Instrukcją prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Pajęcznie” Bank stosuje następujące formy zabezpieczeń wierzytelności:

- weksel in blanco,
- kaucja pieniężna,
- blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym,

- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
- poręczenie,
- cesja,
- przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- hipoteka,
- przystąpienie do długu.

Bank nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

Tabela 13. Struktura stosowanych zabezpieczeń.

Rodzaj zabezpieczenia	Wartość
• weksel własny in blanco lub poręczenie według prawa wekslowego poręczenie według prawa cywilnego oraz przystąpienie do długu	25.989
• blokada środków pieniężnych/kaucja	
• przewłaszczenie rzeczy ruchomych	
• hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	18.714
• hipoteka na nieruchomości komercyjnej	583
• pozostałe formy zabezpieczeń	5.795

XXI. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego - art. 454 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

XXII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego art. 455 Rozporządzenia

Nie dotyczy. Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

XXI. Wymogi informacyjne zgodne z art. 111a ust. 1 14 ustawy Prawo bankowe:

1. Bank Spółdzielczy w Pajęcznie, realizując wymogi art. 111a ust. 1 ustawy Prawo bankowe, ujawnia, iż:
 - nie prowadzi działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
 - nie działa w holdingu i nie zawarł umowy, o której mowa w art. 141t ust. 1 wskazanej Ustawy,
2. na 31.12.2021 r. stopa zwrotu z aktywów obliczana jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej wyniosła 0,42%.

A. Opis systemu kontroli wewnętrznej

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, profilu ryzyka oraz wielkości i stopnia złożoności działalności Banku, ustanowiony „Regulaminem kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Pajęcznie”

Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej, to zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe zapewnienie:

1. skuteczności i efektywności działania Banku;
2. wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
3. przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
4. zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Bank dokonuje powiązania celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej z procesami uznanymi za istotne. Z uwagi na przystąpienie do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, Bank Spółdzielczy w Pajęcznie ograniczył się do opisu powiązania celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów (Rek. H 9.1.).

Organizacja systemu kontroli wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony).
2. Na pierwszy poziom (linię obrony) składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, a także mechanizmów kontrolnych, a także dokonywanie w ramach obowiązków służbowych pracowników poziomego monitorowania (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.
3. Na drugi poziom (linię obrony) składa się co najmniej:
 - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w ust. 2;
 - 2) działalność komórki do spraw zgodności;
4. Pracownicy komórek Banku na drugim poziomie (drugiej linii) w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez monitorowanie pionowe (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi) lub monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome w komórkach drugiego poziomu).
5. Na trzeci poziom (linię obrony) składa się działalność audytu wewnętrznego SSOZ.

Rola Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej

1. Rada Nadzorcza i Zarząd Banku promują wysokie normy etyczne oraz znaczenie elementów systemu kontroli wewnętrznej wszystkim pracownikom Banku.
2. Wszyscy pracownicy Banku zapoznawani są z zasadami dotyczącymi systemu kontroli wewnętrznej obowiązującymi w Banku.
3. Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem systemu kontroli wewnętrznej.
4. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od komórki do spraw zgodności, Zarządu Banku oraz Komitetu Audytu.
5. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza: nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności, zatwierdza politykę zgodności banku, najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
6. Rada Nadzorcza powołuje zgodnie z przepisami prawa Komitet Audytu, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.
7. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach /komórkach organizacyjnych Banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz zapewnienie niezależności komórce ds. zgodności.
8. Zarząd Banku odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku.
9. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z komórką do spraw zgodności, a także dostępu pracownikom tej komórki do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
10. Zarząd Banku powinien ustanowić kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, a następnie przedstawić je Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia.
11. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności.
12. Bezpośredni nadzór nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej sprawuje Prezes Zarządu Banku.

Organizacja zadań w ramach systemu kontroli

1. W ramach systemu kontroli wewnętrznej wyodrębnia się:
 - 1) funkcję kontroli,
 - 2) komórkę ds. zgodności.
2. Funkcja kontroli - ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji tj. stosowanie mechanizmów kontrolnych, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, raportowanie w ramach funkcji kontroli odpowiednio do powierzonych danym stanowiskom, grupom ludzi lub jednostkom organizacyjnym zadań.
3. Komórka do spraw zgodności - ma za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie - działanie komórki uregulowane jest w odpowiednim regulaminie zatwierdzanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą.
4. Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej - ma za zadanie dokonywanie monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych, zwłaszcza w zakresie dokonywania testowania pionowego pierwszej linii, a także prowadzenia i aktualizowania matrycy funkcji kontroli.
5. W Banku nie tworzy się komórki kontroli wewnętrznej oraz komórki audytu wewnętrznego.

Funkcja kontroli

1. Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie zarządzania.
2. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
 - 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli - powiązania celów, o których mowa w art. 9c ust. 1 ustawy - Prawo bankowe, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

Mechanizmy kontrolne posiadane przez Bank są dostosowane do specyfiki Banku, charakteru procesu i składają się z odpowiedniego zbioru obejmującego co najmniej: procedury, podział obowiązków, autoryzację, kontrolę dostępu, kontrolę fizyczną, proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym, inwentaryzację, dokumentowanie odstępstw, wskaźniki wydajności, organizację szkoleń i samokontrolę.

Kryteria, jakie są uwzględniane przy projektowaniu mechanizmów kontrolnych, obejmują:

- 1) zmiany otoczenia rynkowego i regulacyjnego - powodujące konieczność weryfikacji uwzględniającej adekwatność i skuteczność mechanizmów kontrolnych w nowych warunkach otoczenia,
- 2) adekwatność danego rodzaju mechanizmu kontrolnego w odniesieniu do poszczególnych procesów,
- 3) skuteczność danego rodzaju mechanizmu kontrolnego w przeszłości,
- 4) możliwość niezależnego monitorowania danego mechanizmu kontrolnego - tzn. możliwość uzyskania tzw. dowodów kontroli, potwierdzających działanie danego mechanizmu.

Funkcjonujące w Banku procedury kontroli opracowane są w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

W celu zabezpieczenia się przed stratą Bank rozpoznaje, ocenia i kontroluje wszystkie rodzaje ryzyka wynikające z prowadzonej działalności i poprzez proces kontroli zapewnia, aby pracownicy Banku pracowali w sposób wydajny i uczciwy realizując cele i wyznaczone zadania.

W celu prezentowania wiarygodnych sprawozdań finansowych i nadzorczych, system kontroli wewnętrznej zapewnia rzetelne ich przygotowywanie w oparciu o księgi prowadzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości.

W celu podejmowania prawidłowych decyzji nadzorczych, system kontroli wewnętrznej weryfikuje jakość i kompletność sporządzanej w Banku informacji zarządczej.

System kontroli wewnętrznej chroni zasoby Banku, zapewnia wysoką jakość i niezawodność informacji oraz zgodność działania z przepisami prawa, a także eliminuje występowanie nieprawidłowości i błędów.

System kontroli wewnętrznej identyfikuje i ocenia istotne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, które mogą niekorzystnie wpłynąć m.in. na adekwatność kapitałową, rentowność operacji, wiarygodność sprawozdawczości, przestrzeganie przepisów i regulacji wewnętrznych.

Funkcja kontroli jak i zadania Komórki ds. zgodności sprawowane są zgodnie z rocznymi planami pracy (plany testowania poziomego i pionowego) akceptowanymi przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Komórka ds. zgodności

1. Zarząd Banku zapewnia niezależność pracy Komórki do spraw zgodności.
2. Zarząd i Rada Nadzorcza zatwierdzają regulamin funkcjonowania komórki do spraw zgodności.
3. Pracownik komórki do spraw zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej tzn. ma prawo do zgłaszania zagadnień dotyczących zgodności Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej a także członkom Rady Nadzorczej lub Zarządu.

4. Pracownik komórki ds. zgodności może wykonywać inne obowiązki wynikające z Regulaminu organizacyjnego i zakresu czynności.
5. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia MFFiPR z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem (...), Komórka ds. zgodności może być łączona z innymi komórkami organizacyjnymi, funkcjami i stanowiskami w Banku. Pracownik tej komórki może wykonywać inne obowiązki niż wynikające z zadań tej komórki. Nie powinno to jednak prowadzić do konfliktu interesów.
6. Komórka ds. zgodności podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku.

Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej

1. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej na 1 i 2 poziomie, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności na podstawie co najmniej:
 - 1) opinii Komitetu Audytu,
 - 2) informacji Zarządu, w tym dotyczącej adekwatności i skuteczności systemu kontroli, skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych, podjętych działaniach, zapewnieniu niezależności i zasobów komórce ds. zgodności,
 - 3) okresowych raportów komórki ds. zgodności,
 - 4) informacji o adekwatności i skuteczności funkcji kontroli sporządzanej przez Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej na podstawie sprawozdawczości dotyczącej działania funkcji kontroli;
 - 5) istotnych, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacji uzyskanych od jednostki zarządzającej systemem ochrony,
 - 6) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
 - 7) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKIK),
 - 8) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinie dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.
2. Do kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej na 1 i 2 poziomie Bank dodatkowo zalicza:
 - 1) ocenę realizacji zatwierdzonych celów strategicznych,
 - 2) osiągnięcie założeń finansowych na dany rok, w tym osiągnięcie minimów wskaźnikowych określonych w Umowie Systemu Ochrony,
 - 3) ocenę zmaterializowania ryzyka reputacji banku,
 - 4) trend w ilościach skarg Klientów do KNF z uwzględnieniem trendu skarg zasadnych,
 - 5) ilość i kwota strat operacyjnych (trend),
 - 6) przekraczanie limitów ustanowionych przez bank.
3. Rada Nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd. Kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej podlegają okresowej (corocznej) aktualizacji.

4. Rada Nadzorcza może rozpatrywać propozycje zmian w zakresie systemu kontroli wewnętrznej przedstawione przez Zarząd.
5. Rada Nadzorcza powinna poinformować jednostkę zarządzającą systemem ochrony o wynikach w/w oceny.

Zarząd i Rada Nadzorcza Banku dokonały w 2022 r. pozytywnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Pajęcznie za 2021 r., w oparciu o pozytywną rekomendację Komitetu Audytu.

B. Informacje o spełnieniu przez członków Rady Nadzorczej Banku i Zarządu Banku wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny Członków Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą Banku w zakresie członków Zarządu Banku.

Ocena ma charakter uprzedni przed powołaniem oraz następczy w trakcie pełnienia funkcji. Wszyscy członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku zgodnie z dokonaną za 2021 rok oceną spełniają wymagania art. 22aa ustawy Prawo bankowe.

Informacja o strategii i celach zarządzania ryzykiem

W Banku funkcjonuje scentralizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy.

W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

System zarządzania ryzykiem, zgodnie z zasadą proporcjonalności, zorganizowany jest adekwatnie do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności przy uwzględnieniu strategicznych celów Banku.

Podjmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podjmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Prowadzona działalność Banku efektywnie identyfikuje, dokonuje pomiaru i oceny ryzyka jak również jego kontroli i monitorowania. Ponoszone ryzyko jest powiązane z aktualnym stanem kapitałów własnych i stanowi o bezpieczeństwie Banku.

Bank posiada przejrzystą oraz adekwatną do skali i charakteru prowadzonej działalności oraz podejmowanego ryzyka strukturę organizacyjną, w której podległość służbowa, zadania oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności są wyraźnie przypisane i odpowiednio podzielone. Struktura organizacyjna obejmuje i odzwierciedla cały obszar działalności Banku wyraźnie wyodrębniając każdą kluczową funkcję w obrębie wykonywanych zadań. Dotyczy to zarówno podziału zadań jak i odpowiedzialności pomiędzy członków Zarządu Banku, a także podziału zadań i odpowiedzialności pomiędzy komórki / jednostki organizacyjne Banku.

Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się: ryzyko kredytowe, w tym koncentracji, ryzyko płynności, ryzyko stopy procentowej, ryzyko operacyjne i ryzyko braku zgodności, ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych i ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie wynikające z rekomendacji nadzorczych oraz ryzyko kapitałowe i biznesowe (wyniku finansowego).

W 2021 r. w procesie identyfikacji i weryfikacji ryzyk wyodrębniono (zidentyfikowano) następujące rodzaje ryzyka jakie potencjalnie mogą wystąpić w Banku w prowadzonej działalności:

1. **Ryzyko kredytowe** - ryzyko poniesienia straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Ryzyko kredytowe dotyczy wszystkich aktywów bilansowych, do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych. Obejmuje ono działalność kredytową oraz działalność na rynku hurtowym (lokaty międzybankowe, dłużne papiery wartościowe itp.). Na ryzyko kredytowe składają się również: ryzyko

koncentracji, ryzyko rezydualne, ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

2. **Ryzyko koncentracji** - zagrożenie wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec poszczególnych klientów, grup powiązanych klientów, klientów działających w tym samym sektorze gospodarki, regionie geograficznym, prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami, podmiotów należących do grupy kapitałowej banku (zarówno w ujęciu transgranicznym, jak i krajowym), ekspozycji denominowanych w tej samej walucie lub indeksowanych do tej samej waluty, z tytułu stosowanych technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz dużych pośrednich ekspozycji kredytowych, takich jak pojedynczy wystawca zabezpieczenia, charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka banku.

1. **Ryzyko rynkowe rozumiane jako Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej** - ryzyko strat wynikających z niekorzystnych zmian stóp procentowych, które prowadzą do spadku przychodów odsetkowych, wzrostu kosztów odsetkowych lub zmniejszenia wartości bieżącej netto pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Ryzyko to w Banku związane jest z:

- 1) ryzykiem przeszacowania,
- 2) ryzykiem bazowym,
- 3) ryzykiem opcji klienta,
- 4) ryzykiem krzywej dochodowości.

2. **Ryzyko płynności** - jest to zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań, w toku normalnej działalności lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat. Obejmuje **ryzyko finansowania** - zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.
3. **Ryzyko operacyjne** - jest to możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów, w tym systemów informatycznych, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko prawne, nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego.
4. **Ryzyko modeli** - potencjalna strata, jaką może ponieść bank, w wyniku decyzji, które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu takich modeli. Bank nie stosuje modeli.

5. **Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)** - ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie banku.
6. **Ryzyko nadmiernej dźwigni** - ryzyko wynikające z podatności instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów (*art.4 ust.1 pkt 94 CRR*).
7. **Ryzyko biznesowe** - ryzyko wpływu zmian warunków makroekonomicznych na poziom pozostałych ryzyk oraz na adekwatność kapitałową. Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym.
8. **Ryzyko wyniku finansowego** - ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju, głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału; jeżeli Bank nie jest w stanie generować zysku na odpowiednim poziomie, skutkować to może ograniczeniem w skali jego działalności, ze względu na spadek możliwości efektywnego wzrostu funduszy własnych zabezpieczających podejmowane ryzyka;
9. **Ryzyko trudnomierzalne** - rodzaj ryzyka, dla którego nie można zbudować ilościowych lub jakościowych miar oddających w sposób prawidłowy poziom (ekspozycję) ryzyka, które może ponosić Bank; do ryzyk trudnomierzalnych będą zaliczane w Banku te rodzaje ryzyka, których poziomowi nie można jednoznacznie zidentyfikować na podstawie parametrów charakterystycznych dla danego rodzaju ryzyka; na ogół ryzyka trudnomierzalne są elementem wpływającym na inne ryzyka, zidentyfikowane w Banku jako mierzalne.

Do ryzyk trudnomierzalnych Bank zalicza:

- a) ryzyko braku zgodności,
 - b) ryzyko cyklu gospodarczego,
 - c) ryzyko strategiczne,
 - d) ryzyko utraty reputacji,
 - e) ryzyko modeli.
10. **Ryzyko otoczenia makroekonomicznego** (cyklu gospodarczego) –wynikające ze zmian warunków makroekonomicznych oraz jego wpływem na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych w przyszłości.
 11. **Ryzyko braku zgodności** - jest to ryzyko rozumiane jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania.

12. **Ryzyko strategiczne** - ryzyko związane z podejmowaniem niekorzystnych lub błędnych decyzji strategicznych, brakiem lub wadliwą realizacją przyjętej strategii oraz ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym i niewłaściwą reakcją na te zmiany.
13. **Ryzyko utraty reputacji** - jest to obecne lub przewidywane ryzyko dla przychodów i kapitału, wynikające z negatywnego odbioru wizerunku Banku przez klientów, kontrahentów, akcjonariuszy / udziałowców lub regulatorów;
14. **Ryzyko rezydualne** - ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania (nieistotne).

Zarządzanie ryzykiem to zorganizowany proces gromadzenia, udostępniania, analizy danych dotyczących identyfikacji danego rodzaju ryzyka oraz podejmowanie na jej podstawie działań o charakterze proceduralnym, organizacyjnym i wykonawczym, mających na celu redukowanie ryzyka do akceptowanego poziomu oraz eliminowanie / ograniczanie negatywnych skutków ekspozycji na ryzyko. Systemy zarządzania ryzykami w Banku podlegają okresowemu przeglądowi.

Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem

W Banku występuje scentralizowany system zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem operacyjnym i płynności. Podział funkcji w zakresie zarządzania ryzykiem uwzględnia rozdzielenie funkcji podejmowania ryzyka (działalność operacyjna) od funkcji niezależnej oceny i kontroli ryzyka oraz zapobiega konfliktom interesów i powiązaniom personalnym.

Organizacja zarządzania ryzykiem jest oparta o podział zadań realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- 1) **pierwsza linia obrony** (zarządzanie ryzykiem na pierwszym poziomie) - którą stanowi bieżące zarządzanie ryzykiem przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku, zapewniające właściwe stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i bieżące zapewnianie zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa, a także regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;
- 2) **druga linia obrony** (zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie) - którą stanowi działanie: funkcji kontroli (ryzyka) - mającej za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, która obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji, a także działanie komórki ds. zgodności (wskazanych komórek organizacyjnych realizujących zadania zarządzania ryzykiem braku zgodności);
- 3) **trzecia linia obrony** (trzeci poziom) - którą stanowi audyt wewnętrzny.

Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących obszarach:

- 1) działanie drugiej linii obrony w zakresie nadzoru nad bieżącym zarządzaniem ryzykiem polegające na stosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka i ich monitorowaniu, a także realizacji procesu zarządzania ryzykiem - jest niezależne od funkcjonowania pierwszej linii obrony,
- 2) działanie trzeciej linii obrony, polegające na stosowaniu mechanizmów kontrolnych, w tym w zakresie ryzyka i ich monitorowaniu - jest niezależne od pierwszej i drugiej linii obrony.

Podstawowe zadania poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem:

1. **Rada Nadzorcza** - dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem w Banku oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza zatwierdza w planie ekonomiczno-finansowym

i strategii ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko). Rada Nadzorcza nadzorując ryzyko operacyjne szczególną uwagę poświęca zagadnieniom bezpieczeństwa informacji i systemów informatycznych, w tym zatwierdza dokumenty strategiczne w tym obszarze.

Rada Nadzorcza uzyskuje informacje dotyczące efektywności zarządzania ryzykiem poprzez przyjęcie informacji o poziomie ryzyka, wyników testów procedur awaryjnych, wyników przeglądów zarządczych, a także wyników kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego, jak również audytów zewnętrznych.

Komitet Audytu jest niezależną komórką Rady Nadzorczej Banku. Celem Komitetu Audytu jest wspieranie działania Rady Nadzorczej Banku poprzez przedstawianie Radzie Nadzorczej Banku swojego stanowiska, ocen lub rekomendacji, pozwalających na podjęcie stosownych decyzji w obszarach sprawozdawczości finansowej, systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem.

2. **Zarząd Banku** odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykami, obejmującej również zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz zarządzanie bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne - dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu.

Zarząd Banku zapewnia, że system zarządzania ryzykiem jest skuteczny - to znaczy, że proces zarządzania tym ryzykiem jest realizowany w sposób poprawny na każdym etapie, tj. etapach: identyfikacji, oceny, przeciwdziałania, kontroli monitorowania i raportowania. Zarząd podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem, a także organizacji i działania środowiska wewnętrznego zarządzania tym ryzykiem, w ramach posiadanych kompetencji. W tym zakresie Zarząd zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku.

Zarząd opracowuje i wdraża odpowiednie środowisko zarządzania ryzykiem, obejmujące strukturę organizacyjną, narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem, system informacji zarządczej, a także odpowiednie zarządzanie kadrami, kształtuje i dba o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na efektywne zarządzanie ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działalności Rady Nadzorczej i Zarządu Banku.

3. **Prezes Zarządu** - nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w Banku. Prezes Zarządu nadzoruje bezpośrednio, w ramach zarządzania ryzykiem istotnym działalność komórki ds. ryzyka, Komórki ds. zgodności oraz Stanowiska ds. kontroli wewnętrznej. Prezes w zakresie swoich zadań związanych z nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem istotnym odpowiada za organizację i funkcjonowanie systemu identyfikacji, pomiaru i kontroli ryzyka oraz informację zarządczą w zakresie ryzyka i adekwatności kapitałowej.

4. **Weryfikator Kredytowy** uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Szczegółowe zadania Weryfikatora określa „Instrukcja Zasady i tryb dokonywania weryfikacji transakcji kredytowych”.
5. **Zespół ds. ryzyk i analiz** (Komórka ds. ryzyka) monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Zespołu to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom, komórkom i komitetom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie projektów regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Zespół w ramach okresowego monitoringu portfela kredytowego dostarcza informacji dotyczących ryzyka w portfelu kredytowym.
6. **Komórka do spraw zgodności** - stanowi element II linii obrony. Komórka ma za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi. Komórka ds. zgodności identyfikuje ryzyko braku zgodności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, standardów rynkowych, a także poprzez przeprowadzanie wewnętrznych postępowań wyjaśniających. Komórka monitoruje poziom ryzyka braku zgodności po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka, w szczególności poprzez przeprowadzanie testów zgodności. Raportuje Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej na temat ryzyka braku zgodności w Banku. Zadania komórki ds. zgodności realizują: Zespół d/s ryzyk i analiz i Stanowisko obsługi Zarządu.
7. **Audyt wewnętrzny** ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania w tym ocenia zgodność działań wszystkich jednostek i komórek z polityką Banku oraz innymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa. Audyt wewnętrzny realizuje Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
8. **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

W Banku nie funkcjonuje Komitet Zarządzania Ryzykami.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

1. **identyfikacja ryzyka** - polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka;
2. **miar ryzyka** - pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz dokonania kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar;
3. **ocena/szacowanie ryzyka** - polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem, w ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
4. **monitorowanie ryzyka** - polega na monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
5. **raportowanie ryzyka** - polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
6. **stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko** - zidentyfikowany, zmierzony lub oszacowany poziom ryzyka, który polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

1. Dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, w tym tworzenie mapy ryzyka;
2. Stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki;
3. Monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka, w tym norm płynnościowych, określonych w Pakiecie CRD IV / CRR.
4. Szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka, zgodnie z Rozporządzeniem 575/2013 UE.

5. Analiza pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi, z uwzględnieniem buforów kapitału (zabezpieczającego i antycyklicznego).
6. Uwzględnienie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych.
7. Agregacja procesów szacowania wymogów kapitałowych z procesami zarządzania ryzykiem w Banku.
8. Raportowanie wyników oceny ryzyka oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi oraz w sposób syntetyczny Radzie Nadzorczej.
9. Audyt skuteczności zarządzania ryzykiem w Banku.
10. Wykorzystywanie przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą wyników kontroli wewnętrznej i audytu do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem Bankiem.

Bank przyjął strategię bezpiecznego funkcjonowania opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obciążonych ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych. Bank będzie zwiększał poziom funduszy własnych poprzez coroczne odpisy z zysku na fundusz zasobowy. Bank kształtuje zaangażowanie kapitałowe w instytucjach finansowych na poziomie nie wyższym niż 10% funduszy własnych banku i 10% funduszy własnych tych podmiotów. Bank w rocznych planach finansowych oraz strategii działania uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank funduszy własnych. Ustalane przez Bank plany w zakresie kapitału wewnętrznego i oceny adekwatności kapitałowej są dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania.

W stosunku do ryzyk objętych szczególnym nadzorem opracowane zostały metody ich pomiaru oraz system raportowania.

W bieżącym zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, z wykorzystaniem technik testowania warunków skrajnych. Rada Nadzorcza Banku zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych.

Procedura (zasady) przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku przebiega według następującego schematu:

1. Przeprowadzenie testu warunków skrajnych w oparciu o szczegółowe metodyki określone w procedurach zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową przez Zespół ZRS.
2. Sporządzenie opisu wyników przeprowadzonych testów.
3. Przekazanie informacji o wynikach przeprowadzonych testów warunków

skrajnych wraz z analizami ryzyka i/lub adekwatności kapitałowej, zgodnie z procedurami szczegółowymi.

4. Opracowanie propozycji działań w przypadku wykazania wysokiej wrażliwości Banku na wystąpienie sytuacji awaryjnej (skrajnej) przez Zespół ZRS we współpracy z komórkami merytorycznymi.
5. Weryfikacja planów awaryjnych.
6. Podjęcie decyzji przez Zarząd o podjęciu działań awaryjnych /uruchomieniu planu awaryjnego.
7. Raportowanie wyników testów warunków skrajnych Radzie Nadzorczej, zgodnie z planem pracy Rady.

Wybór konkretnych technik redukcji ryzyka może rodzić konsekwencje finansowe, toteż Zarząd dokonuje analizy opłacalności i podejmuje decyzje o zastosowaniu najbardziej optymalnych rozwiązań w zakresie organizacji, automatyzacji i dokumentowania procesów zarządzania ryzykiem w Banku.

W Banku testom warunków skrajnych poddawane są w szczególności takie czynniki ryzyka jak:

- 1) Wzrostu kredytów zagrożonych na wynik finansowy (wzrost rezerw celowych)
- 2) Istotność wpływu spadku rynkowych cen nieruchomości na kształtowanie się wskaźnika LtV
- 3) Wzrost zaangażowania w ekspozycje kredytowe zabezpieczone w formie hipotek na nieruchomościach komercyjnych przy jednoczesnej deprecjacji cen rynkowych tych nieruchomości
- 4) Wzrost zaangażowania w 3 branżach dominujących w portfelu banku, przy jednoczesnym wzroście wskaźnika szkodowości dla portfela obejmującego te 3 branże
- 5) Wzrost zaangażowania w kredyty inwestycyjne, przy jednoczesnym wzroście wskaźnika szkodowości dla portfela obejmującego ten portfel kredytowy
- 6) Analiza wpływu straty na współczynnik wypłacalności.
- 7) Analiza spadku funduszy własnych na współczynnik wypłacalności.
- 8) Wpływ środków klientów niebankowych
- 9) Pogorszenie jakości portfela kredytowego
- 10) Wpływ środków z tytułu udzielonych zobowiązań pozabilansowych
- 11) Pogorszenie sytuacji płynnościowej SOZ BPS
- 12) Wpływ nagłego pogorszenia sytuacji ekonomicznej klientów banku na poziom wskaźnika LCR (wg sprawozdania „LCR DA EBA ITS PL”)
- 13) Weryfikacja ostrożnościowej metodyki badania stabilności bazy depozytowej

Ograniczanie ekspozycji na ryzyko w Banku następuje poprzez:

1. Opracowanie przez Zarząd i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku Strategii działania Banku, w której jednym z podstawowych celów jest zapewnienie odpowiednich kapitałów na pokrycie podejmowanych przez Bank rodzajów i wysokości ryzyka, z uwzględnieniem zapisów zawartych w Pakiecie CRD IV/CRR. Zasady opracowania Strategii działania zawarte są w „Instrukcji sporządzania i monitorowania planu ekonomiczno - finansowego Banku Spółdzielczego w Pajęcznie”.
2. Opracowanie przez Zarząd i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyk, zawierającej cele strategiczne i planowane działania średnio i długookresowe, umożliwiające ich realizację w zakresie zarządzania ryzykiem bankowym, kontrola ich przestrzegania.
3. Określenie zagrożeń z tytułu ryzyka podejmowanego przez Bank. Analizę profilu poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje, obowiązujące w Banku.
4. Przeglądy i weryfikację odpowiednich polityk zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, a także planów w zakresie zmian organizacyjnych i technicznych wspomagających budowę lub rozwój środowiska zarządzania ryzykiem.
5. Określenie zadań i wyznaczenie stanowisk służbowych w strukturze organizacyjnej Banku, odpowiedzialnych za realizację zadań w ramach systemu zarządzania ryzykiem. Podział zadań i odpowiedzialności w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, z której to ryzyko wynika oraz zapobiega ryzyku konfliktu interesów oraz powiązań personalnych.
6. Kształtowanie i dbanie o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na efektywne zarządzanie ryzykiem.
7. Przyjmowanie i weryfikację odpowiednich planów awaryjnych i planów ciągłości działania w sytuacjach kryzysowych.
8. Opracowanie, wdrożenie a także kontrolę przestrzegania szczegółowych pisemnych regulacji dotyczących zarządzania ryzykiem, a także zawartych w nich limitów wewnętrznych.
9. Dokonywanie cyklicznych przeglądów zarządczych regulacji wewnętrznych i struktury organizacyjnej Banku, w celu dopasowania ich zapisów do zmian profilu ryzyka lub zakresu działalności.
10. Organizowanie szkoleń dla pracowników, kadry kierowniczej i członków Rady Nadzorczej w zakresie zarządzania ryzykami.

W Banku obowiązują wewnętrzne limity ostrożnościowe, dostosowane do skali, profilu i złożoności działalności Banku dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka, które Bank uznaje za istotne i mierzalne.

Ustalanie, przestrzeganie i monitoring wewnętrznych limitów ma na celu ograniczanie ekspozycji na ryzyko, a także wykrywanie niepożądanego wzrostu ryzyka.

Limity ustalane są w oparciu o dane historyczne z uwzględnieniem planowanych zmian w działalności Banku. Weryfikacja przyjętych w Banku limitów odbywa się podczas tworzenia założeń do planu ekonomiczno-finansowego (sporządzania planu ekonomiczno-finansowego) oraz przeglądów zarządczych procedur w zakresie zarządzania ryzykami.

Szczegółowe zasady ustalania i aktualizacji wewnętrznych limitów oraz ich wysokość akceptuje Zarząd.

Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku (apetytu/tolerancji na ryzyko), określonego w planie ekonomiczno - finansowym i niniejszej strategii.

Podstawowe wskaźniki wyznaczające ogólny poziom ryzyka Banku (apetyt na ryzyko) to:

- 1) Współczynniki kapitałowe,
- 2) Wskaźnik dźwigni finansowej,
- 3) Wskaźnik jakości kredytów,
- 4) Wysokość utworzonych rezerw na ryzyko kredytowe
- 5) Wynik finansowy Banku,
- 6) Marża odsetkowa,
- 7) Nadzorcze miary płynności,
- 8) Wskaźnik LCR i NFSR
- 9) Wysokość funduszy własnych,
- 10) Inne, ujęte w Strategii działania oraz w planie ekonomiczno-finansowym

Monitorowanie przestrzegania obowiązujących w Banku norm nadzorczych oraz limitów wewnętrznych przeprowadza Zespół ds. ryzyk i analiz.

Raport wykorzystania norm i limitów, przedkładany jest okresowo Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej - w cyklach czasowych ustalonych w „Instrukcji funkcjonowania systemu informacji zarządczej”.

I. Strategia kapitałowa

Zasadniczym celem kapitałowym Banku jest posiadanie funduszy własnych zgodnych z wymaganiami prawnymi, a także planami rozwoju wynikającymi ze Strategii działania Banku Spółdzielczego w Pajęcznie w stopniu umożliwiającym właściwe zabezpieczenie ryzyka.

Wysoki poziom funduszy własnych oznacza możliwość wieloaspektowego rozwoju.

Realizacja celów kapitałowych odbywa się poprzez podejmowanie decyzji kapitałowych z zakresu struktury finansowania, podziału zysku oraz polityki dywidendowej. Zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmuje podstawowe kierunki działań (cele pośrednie): zwiększanie wysokości funduszy własnych, zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów TIER 1 i TIER 2, odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia (UE) nr 575/2013, zarządzanie ryzykiem bankowym.

Bank ustala limity w zakresie adekwatności kapitałowej, które mają na celu zapewnienie adekwatności kapitałowej również w przypadku odchylenia od planowanych poziomów ryzyka z powodu zmiany warunków zewnętrznych, niedoskonałości procesów i dodatkowych oszacowań czy też wystąpienia warunków skrajnych.

Przyjmuje się, że Bank będzie prowadził działalność w sposób zapewniający zachowanie ogólnych limitów ryzyka ustalonych dla następujących wskaźników:

- współczynnik kapitału Tier I (TI) - min. 11,50%;
- współczynnik kapitału Tier I (TCR) – 13,50 %;
- wskaźnik dźwigni - min. 5%.

Proces zarządzania obejmuje szczegółowy system raportowania, który obejmuje m.in. bieżące dane o poziomie funduszy własnych, współczynnikach kapitałowych, wymogach kapitałowych, dźwigni finansowej, poziomie wykorzystania limitów oraz symulacje scenariuszy testów warunków skrajnych. Rada i Zarząd otrzymują syntetyczną informację w okresach kwartalnych.

Struktura funduszy własnych Banku jest korzystna z punktu widzenia ich stabilności i dywersyfikacji - dominują fundusze niepodzielne. W 2020 r. współczynniki kapitałowe w Banku kształtowały się znacznie powyżej minimalnych poziomów wymaganych prawem, co oznacza, że Bank prowadzi działalność skorelowaną z posiadaną bazą kapitałową i zapewnia odpowiednie bufory kapitałowe na wypadek warunków skrajnych.

II. Ryzyko kredytowe

Działalność kredytowa to najbardziej dochodowa część działalności Banku, jednocześnie obciążona największym ryzykiem.

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Bank określił kierunki rozwoju działalności kredytowej oraz zasady kredytowania biorąc pod uwagę przede wszystkim kryterium minimalizacji ryzyka kredytowego, przy uwzględnieniu uwarunkowań działania, strategii, wielkości funduszy własnych oraz przewidywanych możliwości i zagrożeń dalszego rozwoju. Zgodnie z przyjętą strategią działania i Polityką kredytową Bank swoją działalność kredytową koncentruje głównie na:

- kredytowaniu osób prywatnych w zakresie potrzeb konsumpcyjnych i mieszkaniowych,
- kredytowaniu sektora małych i średnich przedsiębiorstw, w zakresie potrzeb

- związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą (kredyty obrotowe, inwestycyjne),
- kredytowaniu jednostek samorządu terytorialnego.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 3) działania organizacyjno-proceduralne.

Budowa zdywersyfikowanego portfela kredytowego:

1. Ryzyko kredytowe w Banku wynika między innymi z koncentracji, która jest efektem ograniczenia działalności Banku do obszaru określonego w Statucie, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.
2. Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity rozwoju akcji kredytowej, w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, grup klientów, produktów itp. zgodnie z wewnętrznymi procedurami.
3. Działalność kredytową Banku cechuje dążenie do zachowania równowagi pomiędzy dochodowością a bezpieczeństwem. Równowaga ta jest możliwa dzięki podejmowaniu przez Bank odpowiednich działań zabezpieczających przed skutkami ryzyka.

Działania zabezpieczające:

1. Działania zabezpieczające podejmowane są w dwóch podstawowych obszarach: ryzyka pojedynczej transakcji i ryzyka portfela.
2. Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji to w szczególności:
 - a) wdrożenie metod oceny zdolności kredytowej dostosowanych do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców, ze szczególnym uwzględnieniem wymogów nadzorczych i przepisów zewnętrznych z wykorzystaniem zewnętrznych baz danych,
 - b) zatwierdzenie zasad monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rekomendacji „T” oraz Rekomendacji „S”,
 - c) przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów,
 - d) udzielanie pełnomocnictw do podejmowania decyzji kredytowych na podstawie systemu kompetencji decyzyjnych obowiązujących w Banku,
 - e) analiza wskaźnika LtV przy kredytach z zabezpieczeniem hipotecznym w oparciu o wewnętrzne procedury,
 - f) prawidłowe prowadzenie windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami,

- g) kontrola działalności kredytowej.
3. Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka portfela to:
- a) dywersyfikacja kredytów,
 - b) pozyskiwanie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej, sprawdzonej reputacji, dobrze współpracujących z Bankiem,
 - c) tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań adekwatnych do skali i złożoności działalności,
 - d) opracowanie systemu informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej,
 - e) analiza rynku, w tym rynku nieruchomości,
 - f) wykorzystanie baz danych do oceny zdolności kredytowej kredytobiorców (np. BIK),
 - g) ocena jakości portfela kredytowego, struktury, czynników ryzyka oraz wielkości rezerw na kredyty zagrożone,
 - h) przeprowadzanie testów wrażliwości portfela na zmieniające się warunki zewnętrzne działania Banku.

Bank identyfikuje tolerancję na ryzyko (apetyt na ryzyko) przez:

1. Wskaźnik jakości kredytów,
2. Wysokość utworzonych rezerw celowych
3. Wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości rezerwami celowymi

Działania organizacyjno-proceduralne:

1. Podział funkcji w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym uwzględnia rozdzielanie funkcji podejmowania ryzyka (działalność operacyjna) od funkcji niezależnej oceny i kontroli ryzyka. Decyzja kredytowa, która spowoduje znaczące przekroczenie zaangażowania wobec kredytobiorcy wymaga dodatkowo opinii Weryfikatora Kredytowego. Ocenę ryzyka portfela przygotowuje Komórka monitorująca ryzyko.
2. Działalność kredytowa generująca najistotniejszy rodzaj ryzyka w Banku podlega nadzorowi ze strony Prezesa Zarządu. Prezes Zarządu sprawuje nadzór nad ryzykiem kredytowym, nadzór nad przeglądem należności i zabezpieczeń oraz nadzór nad opracowaniem i wdrożeniem procedur związanych z monitorowaniem i kontrolą ryzyka kredytowego, w tym ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie we współpracy z Zarządem.
3. Zarząd odpowiada za wdrażanie polityki kredytowej, polityki zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK) oraz ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH), organizuje pracę i sprawuje nadzór nad realizacją zadań handlowych, nadzoruje opracowanie projektów wewnętrznych regulacji i procedur związanych z działalnością sprzedażową i kredytową.
4. W Banku funkcjonują regulacje wewnętrzne obejmujące zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które podlegają okresowej weryfikacji.

5. Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym są poddawane okresowej ocenie w ramach audytu wewnętrznego.

Zakres i rodzaj systemów raportowania

Podstawowa analiza ryzyka kredytowego jest przeprowadzana co najmniej raz w miesiącu wraz z analizą ogólnego poziomu ryzyka, w odniesieniu do realizacji planu podstawowych wskaźników charakteryzujących ryzyko (apetyt na ryzyko). Miesięcznej analizie poddawane są w szczególności takie elementy jak: struktura portfela kredytowego, struktura i dynamika kredytów zagrożonych, wynik z tytułu rezerw celowych.

W Banku dokonuje się pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego na podstawie raportów sporządzonych przez Zespół zarządzania ryzykami i analiz w okresach kwartalnych.

1. Badanie ryzyka łącznego portfela kredytowego w Banku obejmuje: analizę ilościową z uwzględnieniem: dynamiki oraz struktury obligacji kredytowych ogółem, zobowiązań pozabilansowych, poziomu, dynamiki i struktury ekspozycji zagrożonych, zastosowanych pomniejszeń podstawy tworzenia rezerw oraz wysokości utworzonych rezerw, poziomu i dynamiki kredytów udzielonych członkom Zarządu Banku i organów statutowych oraz osobom na kierowniczych stanowiskach oraz analizę wskaźnikową obejmującą w szczególności wskaźniki udziału: ekspozycji zagrożonych w ekspozycjach ogółem, rezerw w ekspozycjach zagrożonych ogółem, ocenę realizacji limitów zaangażowań, analizę jakościową portfela.
2. Na podstawie przeprowadzonych analiz podejmowane są odpowiednie działania ograniczające ryzyko kredytowe Banku.

Bank identyfikuje oraz monitoruje ryzyko koncentracji zaangażowań wobec podmiotów zarówno na poziomie jednostkowym, jak i skonsolidowanym. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka w Banku.

3. Bank dokonuje inwestycji w instrumenty finansowe zgodnie ze strategią Banku i planem ekonomiczno - finansowym przyjętymi przez Zarząd i zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą, kierując się zasadą bezpieczeństwa Banku i zdeponowanych przez klientów środków finansowych oraz zasadą dywersyfikacji struktury portfela inwestycyjnego w ramach budowy portfela bankowego.

W celu ograniczania ryzyka finansowego Bank wprowadza limity łącznego zaangażowania w poszczególne rodzaje instrumentów finansowych, limity dopuszczalnych strat dla poszczególnych portfeli przyjęte przez Zarząd i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą w Polityce inwestycyjnej.

4. W ramach pomiaru ryzyka bank przeprowadza testy warunków skrajnych dotyczące ryzyka, w zakresie badania wpływu zmian na ryzyko kredytowe i koncentracji banku następujących czynników:

- a) pogorszenia jakości aktywów, wynikających z wszelkich możliwych czynników ryzyka o charakterze makroekonomicznym, wynikających z niekorzystnych zmian otoczenia i pogłębienia ryzyka w sytuacji kryzysu, w tym utrata przychodów z tytułu odsetek od podmiotów niefinansowych i konieczność dotworzenia rezerw na portfel zagrożony,
 - b) pogorszenia jakości zabezpieczeń i ograniczenia możliwości skutecznej windykacji należności - wynikających z niekorzystnych zmian w sytuacji kryzysu (w ramach testów ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie).
5. Testy dokonywane są raz do roku, na podstawie danych na koniec roku i ich wyniki służą weryfikacji procesu zarządzania ryzykiem. Testy warunków skrajnych dokonywane są również dla portfeli DEK i EKZH. Stosowne decyzje podejmuje Zarząd Banku

W ramach zarządzania ryzykiem kredytowym, realizując wymogi nadzorcze Bank opracował zasady zarządzania ryzykiem ekspozycji detalicznych i ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie szczegółowo opisane w zatwierdzonych Politykach i instrukcjach zarządzania ryzykiem.

III. Cele zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK) i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH) w Banku.

1. Osiągnięcie efektów ekonomicznych związanych z portfelem ekspozycji kredytowych detalicznych jak i zabezpieczonych hipotecznie, w tym realizacja celów zawartych w planach strategicznych i finansowych Banku.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa Banku, w tym utrzymanie narażenia na ryzyko związane z detalicznymi ekspozycjami, jak i ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie na poziomie nie przekraczającym apetytu na ryzyko ustalonego przez Radę Nadzorczą w niniejszej Strategii.
3. Miarą apetytu Banku na ryzyko związane z portfelem detalicznych ekspozycji kredytowych jest maksymalne zaangażowanie w detaliczne ekspozycje kredytowe w portfelu kredytowym ogółem (zgodnie z planem ekonomiczno - finansowym na dany rok),
4. W ramach zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, Bank określa maksymalny poziom wskaźnika charakteryzujący poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i zobowiązań finansowych innych niż zobowiązania kredytowe do dochodu klienta (Dtl). Szczegółowe zasady wyliczenia wskaźnika DTI określają regulacje kredytowe.
5. Miarą apetytu Banku na ryzyko związane z portfelem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie jest maksymalne zaangażowanie w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie w portfelu kredytowym ogółem,

Realizacja celów osiągnana będzie poprzez odpowiednią formalizację, organizację i procesy zarządzania ryzykiem i portfelem ekspozycji kredytowych detalicznych, jak i ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, ze szczególnym uwzględnieniem procedur

zapewniających spełnienie wymogów przepisów wewnętrznych Banku i przepisów prawa powszechnego.

W celu ograniczenia ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych Bank stosuje i monitoruje limity ogółem (zgodnie z planem ekonomiczno - finansowym na dany rok);

Istotnym elementem ograniczania ryzyka kredytowego z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych jest prawidłowo przeprowadzona ocena zdolności kredytowej klienta pod względem ilościowym i jakościowym.

W celu ograniczenia ryzyka związanego z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi i ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie, Bank stosuje i monitoruje limity wewnętrzne, które określają wielkość jego apetytu na ryzyko.

Zespół zarządzania ryzykami i analiz zgodnie z Systemem Informacji Zarządczej monitoruje, analizuje i raportuje m.in.:

- 1) jakość portfela ekspozycji kredytowych;
- 2) poziom i adekwatność odpisów (rezerw);
- 3) wykorzystanie i przestrzeganie przyjętych limitów;
- 4) wyniki oceny skuteczności monitorowania i odzyskiwania należności;
- 5) wyniki oceny skuteczności zabezpieczeń i poziomu strat kredytowych.

W oparciu o wyniki analiz, Zespół ds. ryzyk i analiz w okresach kwartalnych sporządza raporty, zawierające propozycje działań jakie Bank powinien podjąć, w tym w szczególności w stosunku do zaangażowań, których ryzyko zostało ocenione jako znaczące. Raporty przedkłada się Zarządowi Banku.

Zarząd Banku przedkłada Radzie Nadzorczej:

- 1) w okresach kwartalnych - raporty na temat poziomu ponoszonego przez Bank ryzyka z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych i portfela EKZH, wykorzystania limitów wewnętrznych ograniczających to ryzyko oraz jakości i skuteczności metod zarządzania tym ryzykiem;
- 2) w okresach półrocznych - sprawozdania o wynikach dokonanej weryfikacji polityki zarządzania ryzykiem kredytowym
- 3) w okresach rocznych – sprawozdanie z weryfikacji polityk w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz przeprowadzonych testów warunków skrajnych w zakresie EKZH.

Wskaźnikiem wykorzystywanym do oceny adekwatności zabezpieczenia ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie jest wskaźnik LtV (wskaźnik wyrażający stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości). Bank bada poziom tego wskaźnika przed podjęciem decyzji o udzieleniu kredytu, a także w trakcie trwania umowy monitoruje jego poziom z częstotliwością określoną w regulacjach wewnętrznych Banku.

Bank śledzi zmiany zachodzące na rynku nieruchomości oraz monitoruje wartość nieruchomości stanowiących zabezpieczenie posiadanych przez Bank ekspozycji kredytowych w celu podjęcia środków zaradczych na wypadek nieprzewidzianych zdarzeń skutkujących spadkiem wartości.

IV. Ryzyko płynności

Istotna waga ryzyka płynności Banku

1. Podstawowe czynniki istotnej wagi ryzyka płynności dla Banku to obowiązek spełnienia wymagań prawnych i zaleceń nadzorczych nakładających ramy ostrożnościowej polityki działania Banku, a także względy ekonomiczne i zarządcze.
2. Bank jest zobowiązany przez przepisy Ustawy Prawa bankowe do utrzymywania płynności płatniczej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju prowadzonej działalności, przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 nakładają na Bank obowiązek spełnienia wymogów płynności, również zalecenia nakładane Rekomendacją P Komisji Nadzoru Finansowego wskazują dobre praktyki, które Bank powinien stosować w swojej działalności.
3. Odpowiedni poziom płynności pozwala Bankowi wywiązywać się ze swoich zobowiązań na bieżąco, w tym utrzymywać bufor wolnych od obciążeń wysokiej jakości aktywów, a także umożliwia przetrwanie różnorodnych zdarzeń kryzysowych, co jest niezbędnym czynnikiem zapewniającym prawidłowe funkcjonowanie Banku.
4. Odpowiedni poziom płynności zapewnia Bankowi elastyczność funkcjonowania potrzebną do rozwoju działalności.

Główne cele strategiczne zarządzania ryzykiem płynności

1. Główne cele strategiczne zarządzania ryzykiem płynności w Banku to:
 - a) zapewnienie możliwości realizowania zobowiązań na bazie bieżącej, zdolności do utrzymania płynności w krótkim, średnim i długim okresie zarówno w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych - tak na poziomie Banku, jak i rynku - ograniczających dostęp do zabezpieczonych i niezabezpieczonych źródeł finansowania
 - b) dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, w szczególności depozytów osób fizycznych,
 - c) rozwijanie działalności handlowej oraz inwestycyjnej w granicach zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą, przy założeniu zachowania bezpieczeństwa finansowego Banku, postanowień nadzorczych rekomendacji oraz norm płynności i adekwatności kapitałowej, w tym monitorowanie norm płynnościowych, określonych w Pakiecie CRD IV / CRR.
 - d) zwiększanie potencjału operacyjnego na rynku międzybankowym w celu efektywnego zarządzania kapitałem i płynnością Banku, w tym zapobiegania

stratom w wyniku ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z utrzymaniem płynności oraz wykorzystania możliwości osiągnięcia zysku w ramach przyjętych założeń i limitów,

- e) doskonalenie zarządzania aktywami i pasywami Banku w celu osiągnięcia stałego i równomiernie rosnącego strumienia dochodu odsetkowego i możliwie wysokiego zwrotu z kapitału oraz zapewnienie płynności Banku,
 - f) wdrażanie rozwiązań wspomagających zarządzanie w sytuacjach kryzysowych zagrożenia płynności.
2. Celem procesu zarządzania ryzykiem powinno być zapewnienie możliwości realizowania zobowiązań na bazie bieżącej, jak i zdolności do utrzymania płynności w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych - tak na poziomie Banku, jak i rynku - ograniczających zarówno dostęp do zabezpieczonych, jak i niezabezpieczonych źródeł finansowania.
3. Proces zarządzania ryzykiem płynności obejmuje:
- a. identyfikację, pomiar i ocenę ryzyka płynności, w tym:
 - określenie potrzeb płynnościowych,
 - określenie źródeł płynności,
 - pomiar i ocena przyszłych przepływów środków pieniężnych,
 - analiza luki;
 - b. akceptację ryzyka, w tym:
 - określenie tolerancji na ryzyko zgodnej z apetytem na ryzyko Banku,
 - dokonywanie testów warunków skrajnych,
 - c. wybór i wdrożenie metod ograniczania ryzyka płynności, w tym:
 - stosowanie limitów,
 - zabezpieczanie ryzyka poprzez utrzymywanie bufora środków płynnych,
 - opracowanie planów awaryjnych,
 - planowanie strategii finansowania i sterowanie ryzykiem koncentracji.
 - d. monitorowanie i kontrolę ryzyka płynności,
 - e. raportowanie.
4. Bank dla prawidłowego zarządzania płynnością, w szczególności:
- a) dąży do utrzymywania struktury aktywów płynnych umożliwiającej sprzedaż posiadanych zasobów w dowolnym momencie bez istotnej utraty ich wartości oraz zachowania wielkości tych aktywów zgodnie z nadzorczymi limitami zewnętrznymi;
 - b) podejmuje działania w celu corocznego wzrostu bazy depozytowej, głównie stabilnych depozytów podmiotów niefinansowych, przy utrzymaniu bezpiecznego udziału kredytów w depozytach;
 - c) utrzymuje wielkości środków przekazywanych jako lokaty krótkoterminowe w kwocie potrzebnej do utrzymania wymaganej wielkości aktywów płynnych;
 - d) przeprowadza wdrożenie i udoskonala systemy informatyczne /aplikacje/narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem płynności;

- e) opracowuje plan awaryjny w obszarze zarządzania płynnością Banku z uwzględnieniem narzędzi /umów umożliwiających jego realizację;
- f) opracowuje i dokonuje okresowego przeglądu wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej w odniesieniu do ryzyka płynności funkcjonującego w ramach wewnętrznej regulacji oraz monitoruje limit alokacji funduszy własnych na wymogi kapitałowe;
- g) opracowuje system limitów płynnościowych;
- h) reguluje swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający.

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka płynności jest:

- 1) pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 2) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych,
- 3) podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej,
- 4) utrzymanie nadzorczych miar płynności,
- 5) utrzymanie wskaźnika LCR i NFSR.

Bank utrzymuje płynność kierując się realizacją następujących celów operacyjnych:

- 1. zachowanie zdolności do rozliczeń płatności przez rachunek w Banku BPS SA,
- 2. utrzymywanie pożądanego poziomu aktywów płynnych pozwalającego na regulowanie krótko i średnioterminowych potrzeb płynnościowych Banku,
- 3. uwzględnienie potrzeb płynności finansowej na etapie przygotowywania planów działalności Banku (w szczególności planów akcji kredytowej).

W celu dostosowania i utrzymania wskaźników płynności wymaganych przez Rozporządzenie (UE) nr 575/2013 Bank podejmuje odpowiednie działania w celu zmiany struktury aktywów i pasywów. Dotychczasowa struktura aktywów Banku jest skutkiem realizacji zapisów Umowy Zrzeszenia, która mówi o tym, że banki spółdzielcze powinny lokować nadwyżki środków ponad własną akcję kredytową w banku zrzeszającym. W celu uzyskania wymaganego poziomu wskaźników płynności (LCR, M3 i M4) Bank lokuje środki w aktywa o wysokiej jakości i stabilności, w oparciu o decyzje Zarządu Banku, w tym w bezpieczne bony pieniężne.

Struktura organizacyjna zarządzania płynnością

Zgodnie z regulacjami nadzorczymi, podział funkcji w zakresie zarządzania ryzykiem płynności winien uwzględniać rozdzielenie funkcji podejmowania ryzyka (operacyjna działalność) od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli. Powyższa zasada jest w Banku realizowana poprzez oddzielenie pionu ryzyka od komórek operacyjnych prowadzących działalność kredytową i depozytową. Podział ten nie oznacza jednoczesnego zdjęcia odpowiedzialności z komórek organizacyjnych za podejmowane ryzyko. Decyzje skutkujące powstaniem ekspozycji na ryzyko płynności są wynikową działalnością Zespołów.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku odbywa się w sposób scentralizowany. Zarząd i Rada Nadzorcza, w zakresie swych kompetencji, ponoszą odpowiedzialność za ryzyko płynności, jakie ponosi Bank oraz za metody zarządzania tym ryzykiem i określenie tolerancji ryzyka płynności oraz apetytu na ryzyko dla Banku.

Za monitorowanie i zarządzanie bieżącą płynnością odpowiedzialny jest Główny Księgowy. W ramach pionu ryzyka funkcja analizy i monitorowania ryzyka płynności przypisana jest do Zespołu ZRS. Za zarządzanie ryzykiem płynności w kategoriach stanowienia (zarządzania) i kontroli limitów odpowiedzialny jest Zarząd Banku. Bardzo ważną funkcję w procesie zarządzania ryzykiem płynności odgrywa audyt wewnętrzny. W tym zakresie audyt pełni funkcję niezależnej oceny efektywności i skuteczności rozwiązań w zakresie identyfikacji, pomiaru i zarządzania ryzykiem stosowanych w Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie zarządzania płynnością ze strategią i planem finansowym.

Instrumenty zarządzania płynnością Banku

Poziom ryzyka płynności w Banku oceniany jest w szczególności w oparciu o następujące czynniki:

- strukturę i stabilność źródeł finansowania, w tym stabilność bazy depozytowej,
- wpływ operacji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności,
- kształtowanie się płynności bieżącej, krótko-, średnio- i długoterminowej, m.in. w oparciu o analizę wielkości aktywów płynnych, niedopasowanie urealnionych terminów płatności aktywów i pasywów, wyniki prognoz przepływów środków pieniężnych,
- inne czynniki wpływające na ryzyko płynności banku, w tym poziom ryzyka kredytowego,
- czynniki zewnętrzne.

Zespół ds. ryzy i analiz monitoruje płynność finansową Banku za pomocą analizy:

- urealnionej luki płynności;
- wskaźników płynności;
- osadu we wkładach dla depozytów bieżących i terminowych;

- koncentracji dużych depozytów;
- zrywalności depozytów.

Głównymi źródłami finansowania Banku są depozyty podmiotów sektora niefinansowego i jednostek samorządowych. Bank Spółdzielczy w Pajęcznie jest zrzeszony z Bankiem BPS S.A. W przypadku niedoboru źródeł finansowania, Bank może pozyskać środki oraz wykorzystać szereg instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający.

Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, w ramach którego Uczestnicy wzajemnie gwarantują sobie płynność i wypłacalność, w szczególności poprzez udzielenie pomocy w formie pożyczek, gwarancji i poręczeń. W ramach Systemu Ochrony wydzielony został podmiot, którego podstawowym zadaniem jest udzielanie pomocy płynnościowej jego Uczestnikom w sytuacji zagrożenia. Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS realizuje dodatkowo zadania z zakresu monitorowania poziomu płynności Uczestników zarówno na zasadzie skonsolidowanej jak i indywidualnej oraz zarządza wymianą informacji o ryzyku płynności.

Proces zarządzania płynnością w ramach struktury zrzeszającej Banki Spółdzielcze

Polityka Banku BPS S.A. w zakresie zarządzania płynnością zrzeszonych i współpracujących banków spółdzielczych obejmuje:

- utrzymywanie rezerwy obowiązkowej za banki spółdzielcze,
- finansowanie banków spółdzielczych w ciągu dnia operacyjnego,
- zagospodarowywanie nadwyżek środków finansowych banków spółdzielczych poprzez przyjmowanie depozytów,
- sprzedaż bankom spółdzielczym bonów pieniężnych i skarbowych papierów wartościowych zakupionych na rynku międzybankowym,
- dokonywanie zasileń i przyjmowanie odprowadzeń gotówki od banków spółdzielczych,
- udzielanie bankom spółdzielczym lokat, kredytów i pożyczek, poręczeń, gwarancji bankowych w granicach ustalonego limitu.

Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku, limity, które utrzymują całościowe narażenie Banku na ryzyko płynności na poziomie zgodnym ze strategią i planem finansowym Banku.

W ramach systemu limitów wyznaczających górną granicę akceptowanego w Banku poziomu ryzyka płynności wyodrębnia się:

- 1) limity zewnętrzne, rozumiane jako nadzorcze miary płynności długoterminowej, zgodnie z Uchwałą 386/2008 KNF;

- 2) wewnętrzne limity (apetyt na ryzyko) i progi ostrożnościowe ustalane w ramach procesu zarządzania ryzykiem płynności obowiązujące wszystkie komórki organizacyjne w zakresie czynności operacyjnych.

V. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

1. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz wartości kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą w ramach zatwierdzonej strategii działania Banku.
2. Strategiczne cele zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank określa jako:
 - a) Utrzymanie zmienności wyniku odsetkowego w granicach nie zagrażających realizacji planu finansowego i adekwatności kapitałowej Banku.
 - b) Utrzymanie profilu ryzyka stopy procentowej w Banku na poziomie nie wyższym niż akceptowany przez Radę Nadzorczą.
 - c) Prowadzenie działań mających na celu zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej w ramach zarządzania aktywami i pasywami Banku.
 - d) Utrzymanie poziomu poszczególnych kategorii ryzyka stopy procentowej występujących w prowadzonym portfelu bankowym na poziomie nie wymagającym tworzenia wewnętrznych wymogów kapitałowych (według metodologii przyjętej w wewnętrznych procedurach Banku).

Bank nie prowadzi działalności handlowej w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013 dotyczącego zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

3. Bank planuje działania umożliwiające realizację celów zarządzania ryzykiem stopy procentowej poprzez:
 - a) integrację procesów zarządzania ryzykiem z efektywnością Banku w ramach kształtowania oprocentowania produktów i inwestycji finansowych Banku;
 - b) ograniczanie ryzyka stopy procentowej poprzez system limitów akceptowanych przez Zarząd Banku;
 - c) prowadzenie pomiaru i kontroli wszystkich kategorii ryzyka stopy procentowej dla potrzeb oceny ekspozycji oraz wyznaczenia kapitału wewnętrznego, zwłaszcza ryzyka bazowego;
 - d) rozwój metod pomiaru ryzyka stopy procentowej oraz doskonalenie narzędzi do zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
 - e) standaryzację i automatyzację procesu pozyskiwania, gromadzenia i analizy danych z zakresu ryzyka stopy procentowej;
 - f) identyfikację ryzyka stopy procentowej przy nowo wprowadzanych do oferty produktach;

- g) dokonywanie okresowego przeglądu wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej w odniesieniu do ryzyka oraz monitorowanie limitu alokacji funduszy własnych na wymogi kapitałowe.
4. Kształtowanie poziomu oprocentowania produktów oferowanych przez Bank uwzględnia:
 - a) analizę oprocentowania produktów u konkurencji i na rynku międzybankowym,
 - b) wpływ zmiany oprocentowania na inne ryzyka Banku,
 - c) strategię działania i rozwoju Banku,
 - d) marże realizowane na poszczególnych produktach.
 5. Istotnym elementem ograniczania ryzyka stopy procentowej jest zwiększanie udziału przychodów pozaodsetkowych w przychodach ogółem.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank podejmuje następujące działania:

1. prowadzi monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych,
2. analizuje kształtowanie się oprocentowania własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych oraz oferty konkurencyjnych banków i instytucji kredytowych na lokalnym rynku usług finansowych,
3. zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku,
4. przeprowadza testy warunków skrajnych, tj. analizuje wpływ szokowych zmian stóp procentowych na wynik finansowy (odsetkowy) i fundusze własne,
5. dokonuje oceny zmiany wartości ekonomicznej kapitału w wyniku nagłej i nieoczekiwanej zmiany poziomu stóp.

Najważniejsza część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, w największym stopniu wpływa na poziom zmian wyniku odsetkowego.

Pomiar ryzyka przeszacowania oraz bazowego polega na:

- 1) porównaniu, metodą luki stopy procentowej, wielkości aktywów Banku przeszacowywanych w danym przedziale czasowym z wartością pasywów przeszacowywanych w tym samym przedziale czasowym, w podziale na poszczególne stopy referencyjne,
- 2) wyliczaniu zmian wyniku odsetkowego w przyjętych okresach, na podstawie założonych zmian stóp procentowych.

Ryzyko opcji klienta bada się na dwóch poziomach:

- 1) w ramach opracowywania nowych produktów lub zmian w już obowiązujących regulacjach, tak by uniknąć zawierania zobowiązań zbyt ryzykownych dla Banku,
- 2) poprzez analizę poziomu wykorzystywania opcji klienta, na podstawie zrywalności depozytów oraz spłat kredytów przed terminem umownym.

Ryzyko krzywej dochodowości występuje w sytuacji angażowania się Banku w instrumenty finansowe aktywne i pasywne z terminami przeszacowania powyżej 3 miesięcy.

Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- 1) metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- 2) metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- 3) analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej,
- 4) metodę szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku.

System limitów

Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Wyznacza się następujące rodzaje limitów:

- 1) Limit względnego współczynnika luki
- 2) Limit zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania przy spadku stóp o 25 pb
- 3) Limit zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego przy zmianie stóp o 0,10 pb.
- 4) Limit minimalnej rozpiętości odsetkowej
- 5) Limit zmiany kapitału ekonomicznego przy przesunięciu krzywej dochodowości o +/- 200 pb.

Wszystkie limity uchwalone przez Zarząd Banku podlegają corocznej weryfikacji.

Monitoring wykorzystania limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej realizowany jest w Zespole ZRS. W trybie miesięcznym informacja o wykorzystaniu limitów i ocena ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej przekazywana jest na posiedzenia Zarządu Banku, natomiast w okresach kwartalnych stanowi jeden z elementów sprawozdań przekazywanych Radzie Nadzorczej Banku.

Bank posiada, przyjęte uchwałami Zarządu Banku, wewnętrzne procedury postępowania w przypadku stwierdzenia przekroczenia limitów obowiązujących dla ryzyka stopy procentowej, obejmujące m.in. zasady informowania organów Banku o niedotrzymaniu wartości granicznych oraz wskazujące komórki odpowiedzialne za podjęcie działań ograniczających narażenie na ryzyko do poziomów akceptowanych przez Bank.

VI. Ryzyko operacyjne oraz ryzyko braku zgodności

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest:

1. ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, budowę świadomości pracowników poprzez odpowiednie szkolenia i działania zarządcze, a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania ryzyka i kontroli wewnętrznej,
2. w zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwą ochronę interesów Banku poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia, a także korzystanie z zewnętrznego wsparcia prawnego,
3. w zakresie części ryzyka będącego ryzykiem systemów informatycznych lich bezpieczeństwa, celem jest: systematyczne dostosowywanie systemu do wymogów prawa, wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych, oraz budowa świadomości ryzyka wśród pracowników poprzez niezbędne szkolenia i działania zarządcze.

Celem nadrzędnym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowalnym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie.

Cele szczegółowe to:

1. zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego Bank na wszystkich szczeblach zarządzania,
2. minimalizowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego, w tym nieprzekraczanie tolerancji na ryzyko ustalonej w Strategii zarządzania ryzykami w postaci odpowiednich limitów dotyczących strat operacyjnych,
3. wdrożenie i systematyczna weryfikacji procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wyniki Banku,
4. zapobieganie powstawania zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku,

5. zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym Banku ukierunkowane będzie na:

1. działania prewencyjne, związane z identyfikacją, oceną i monitoringiem ryzyka, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności, a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów;
2. osłabianie i niwelowanie skutków zaszłych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego, a także poprzez dokonanie przeniesienia ryzyka na inne podmioty w przypadku opłacalności i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem jest ukierunkowane ze szczególną uwagą na możliwość powstania dwóch klas zdarzeń:

1. wysokiej częstotliwości występowania, ale generujących niewielkie straty - zarządzając nimi poprzez ustanowienie limitów, monitorowanie zdarzeń i obserwację przestrzegania limitów występowania zdarzeń, a także poprzez metody zapobiegania powstawaniu ryzyka, w tym także ustanawianie i przestrzeganie odpowiednich procedur oraz działanie mechanizmów kontrolnych (kontroli funkcjonalnej),
2. o niskiej częstotliwości występowania, ale generujących duże straty - zarządzając nimi poprzez ustanawianie procedur awaryjnych, planów ciągłości działania, a także w miarę możliwości i takiej potrzeby przenosząc ryzyko poza Bank.

W zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności zarządzanie ukierunkowane jest na stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwą ochronę interesów Banku poprzez stałe aktualizowanie / dostosowywanie procedur bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia, a także korzystanie ze wsparcia prawnego.

W zakresie zarządzania ryzykiem prawnym i braku zgodności stosowane będą:

1. regulacje wewnętrzne dotyczące ryzyka braku zgodności,
2. regulacje wewnętrzne dotyczące polityki kadrowej oraz szkoleń,
3. regulacje wewnętrzne dotyczące rozpatrywania skarg i reklamacji,
4. inne regulujące w swoim zakresie zagadnienia norm etycznych i zgodności prawnej.

Ocena poziomu ryzyka i przeciwdziałanie ryzyku

1. Dokonywana jest ocena ryzyka operacyjnego, która polega na oszacowaniu prawdopodobieństwa i wielkości przyszłych strat z tytułu zagrożeń. Polega ona na inwentaryzacji procesów, identyfikacji zagrożeń w ramach każdego procesu, a następnie na ustaleniu wielkości ryzyka procesu.
2. Ocena ryzyka jest dokonywana zgodnie z odpowiednimi regulacjami wewnętrznymi przyjętymi przez Zarząd.
3. Bank dzieli ryzyko wynikające z zagrożeń na poziomy ryzyka, w celu odpowiedniego doboru lub weryfikacji podejścia do ograniczania strat.
4. Zespół ZRS raz w roku dokonuje oceny poziomu ryzyka operacyjnego w oparciu o „Parametry wyznaczające poziom poszczególnych kategorii ryzyka stanowiące mapę ryzyka Banku” określone w Strategii zarządzania ryzykami, a dotyczące ryzyka operacyjnego. Analiza ma na celu weryfikację zagrożeń z tytułu ryzyka operacyjnego podejmowanego przez Bank. Profil ryzyka powinien kształtować się na poziomie akceptowalnym, w ramach zatwierdzonych limitów.

Monitorowanie i pomiar ryzyka

Bank w zakresie monitorowania zdarzeń ryzyka operacyjnego stosuje mechanizmy zapewniających szybkie wykrycie i weryfikację słabości występujących w systemie zarządzania ryzykiem operacyjnym, biorąc pod uwagę:

- a. rodzaj i istotność błędów,
- b. rodzaje, stopień skomplikowania i wartość zawieranych oraz planowanych transakcji,
- c. wahania osiągniętych i przewidywanych zysków,
- d. posiadane systemy informatyczne,
- e. jakość procedur funkcjonujących w Banku,
- f. poziom kwalifikacji pracowników oraz zmiany kadrowe i organizacyjne,
- g. dokumentowanie informacji dotyczących przyczyn strat, ich wielkości, częstotliwości i dotkliwości.

W celu pomiaru i monitorowania ryzyka dokonywane jest zgodnie z odrębnymi zasadami przyjętymi przez Zarząd:

- 1) prowadzenie rejestru zdarzeń (incydentów) operacyjnych i ryzyka braku zgodności,
- 2) wyznaczenie i monitorowanie limitów wewnętrznych,
- 3) wyznaczenie i monitorowanie Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI),
- 4) samoocena ryzyka,
- 5) sporządzanie testów warunków skrajnych.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym jest procesem ciągłym i systematycznym.

Zarząd poprzez swoje działania dba, aby wszyscy pracownicy Banku postrzegali zasady ryzyka operacyjnego, jako ten rodzaj ryzyka, na które Bank jest narażony w coraz większym stopniu i odpowiednio do tego uwzględniali istnienie ryzyka w swoim działaniu i decyzjach.

Zarówno Rada Nadzorcza, jak i Zarząd swoimi działaniami dąży do stworzenia kultury organizacyjnej nastawionej na efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym, a także na konsekwentne stosowanie ustalonych reguł postępowania (procedur), w tym nienarażanie Banku na utratę reputacji.

Zadania wszystkich komórek i jednostek organizacyjnych obejmują przestrzeganie instrukcji i regulacji wewnętrznych obowiązujących w Banku, w tym dotyczących zarządzania ryzykiem operacyjnym, przekazywanie informacji o zdarzeniach ryzyka operacyjnego (incydentach), uczestnictwo w wyjaśnianiu przyczyn powstania zdarzeń.

Zespół Zarządzania Kryzysowego powołany w celu kierowania Bankiem w sytuacji zagrożenia wynikającego z klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, a także zagrożeń bezpośredniego bezpieczeństwa Banku oraz w przypadku zagrożeń mających istotny wpływ na płynność finansową Banku, działa w oparciu o odrębny Regulamin.

W ramach Zarządu nadzór nad ryzykiem operacyjnym i braku zgodności (ryzyka istotne) pełni Prezes Zarządu Banku.

Członek Zarządu w ramach swoich zadań wynikających z podziału kompetencji w Zarządzie Banku odpowiada za zorganizowanie i nadzorowanie systemu informatycznego zapewniającego osobom kierującym Bankiem dopływ informacji, w odpowiedniej postaci i w odpowiednim czasie, zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej, sprawuje nadzór nad bezpieczeństwem systemów informatycznych, a także nad systemem zarządzania ciągłością działania.

Audyt wewnętrzny nie pełni bezpośrednio funkcji zarządzania ryzykiem, natomiast dostarcza obiektywnej oceny efektywności, adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania ryzykiem oraz jakości procesów bankowych.

VII. Ryzyko walutowe – nie dotyczy

VIII. Ryzyko biznesowe

Celem strategicznym w zakresie ryzyka biznesowego jest utrzymanie stałej, niewrażliwej na zmiany otoczenia pozycji rynkowej i ekonomicznej Banku, poprzez właściwy proces zarządzania strategicznego, monitorowania otoczenia i postępów strategii, planowania i zarządzania wynikiem finansowym oraz pomiar wrażliwości Banku na zmianę czynników otoczenia i podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie wrażliwości Banku w przypadku stwierdzenia nadmiernej ekspozycji na zmianę poziomu ryzyka wynikającą ze zmian sytuacji zewnętrznej.

W celu zmniejszenia zagrożeń wpływających negatywnie na pozycję rynkową Banku, Zarząd prowadzi następujące działania:

- 1) wdraża odpowiedni system planowania strategicznego oraz pomiaru i nadzorowania postępów strategii (kontroli strategicznej), w tym:
 - a) identyfikacji i uwzględniania istotnych zmian otoczenia wpływających na możliwość realizacji strategii,
 - b) zmian ekonomicznych, społecznych i prawnych,
 - c) działań konkurencji.
- 2) zapewnia i nadzoruje spójność planów finansowych i operacyjnych ze strategią,
- 3) wdraża i nadzoruje system pomiaru ryzyka i sprawozdawczości zarządczej w zakresie ryzyka biznesowego,
- 4) wdraża i nadzoruje system testowania warunków skrajnych,
- 5) zapewnia odpowiednie szkolenia dla kadry Banku uczestniczącej w zarządzaniu ryzykiem biznesowym,
- 6) dokonuje oceny istotności rodzajów ryzyka zawartych w ryzyku biznesowym i planuje, oraz alokuje odpowiednie fundusze własne.

Pomiar, limitowanie, ograniczanie i raportowanie ryzyka dokonywane będzie zgodnie z odpowiednimi odrębnymi regulacjami wewnętrznymi przyjętymi przez Zarząd Banku. Zasady zarządzania ryzykiem biznesowym zawarte są w „Procedurze tworzenia i monitorowania strategii oraz rocznych planów finansowych w Banku Spółdzielczym w Pajęcznie”

Monitorowanie ryzyka biznesowego polega na:

- 1) corocznym ustaleniu postępów strategii i realizacji zadań wynikających z planów dotyczących realizacji strategii, w tym: oceny zmian otoczenia mogących wpływać na realność osiągnięcia celów strategii, oceny pozycji rynkowej banku,
- 2) kwartalnym ustaleniu stopnia realizacji planów finansowych - dokonywanej na podstawie niniejszej Procedury,
- 3) ustaleniu poziomu narażenia na ryzyko strategiczne zgodnie z Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej,
- 4) corocznym dokonywaniu testów warunków skrajnych wskazanych w Procedurze.

Sporządzana jest informacja zarządcza dotycząca wyników pomiaru i oceny ryzyka biznesowego w ramach sprawozdawczości wynikającej z procesu planowania i realizacji strategii działania zgodnie z Informacją zarządczą SIZ w okresach kwartalnych (analiza planu) i rocznych (realizacja celów strategicznych).

Zbiór informacji podlegających ujawnieniu w ramach Polityki informacyjnej Banku Spółdzielczego w Pajęcznie według stanu na dzień 31.12.2019r.

Przeprowadzanie testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka biznesowego ma na celu ocenę:

- 1) zmienności, niepewności otoczenia, w którym działa Bank,
- 2) wpływu ww. zmian na wynik finansowy Banku, a co za tym idzie na budowę funduszy własnych,
- 3) możliwości realnej odbudowy funduszy własnych, tj. ich coroczny wzrost minimum o wskaźnik inflacji.

Testy przeprowadzane są w okresach rocznych.

Informacja na temat profilu ryzyka

ZESTAW WSKAŹNIKÓW I DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE RYZYKA tys. zł

Podstawowe składniki bilansu	31.12.2021
Suma bilansowa	136.518
Fundusze własne dla celów norm ostrożnościowych	11.222
Zobowiązania ogółem, w tym:	
Zobowiązania wobec sektora finansowego	0
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	71.549
Zobowiązania wobec sektora budżetowego	52.624
Należności ogółem, w tym:	
Należności od sektora finansowego	44.925
Należności od sektora niefinansowego	53.291
Należności od sektora budżetowego	2.255
Podstawowe składniki rachunku wyników	
Wynik finansowy brutto	601
Wynik finansowy netto	546
Wynik odsetkowy	2.365
Wynik z prowizji	869
Koszty działania	2.695

Ryzyko kredytowe	
Udział kredytów w sumie bilansowej	41,45 %
Udział należności zagrożonych w portfelu	0,84 %
Udział kredytów rolniczych w portfelu kredytowym	3,34 %
Udział kredytów na działalność gospodarczą we portfelu kredytowym	10,34 %
Udział kredytów detalicznych dla gospodarstw domowych oraz dla budżetu w portfelu kredytowym	86,30 %
Zaangażowanie Banku wg branż	
Rolnictwo	1.891
Handel hurtowy i detaliczny	4.381
Przetwórstwo przemysłowe	1.211
Administracja publiczna	977
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	94
Opieka zdrowotna	274
Inne	175
Zaangażowanie w ten sam rodzaj zabezpieczenia	
Weksel własny in blanco lub poręczenie według prawa wekslowego, poręczenie według prawa cywilnego oraz przystąpienie do długu	25.989
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	18.714
Hipoteka na nieruchomości komercyjnej	583
Pozostałe formy zabezpieczeń	5.795

Zaangażowanie Banku w rodzaj produktu		
Kredyty dla MSP i rolnictwa:		7.752
	Obrotowe	1.357
	Inwestycyjne	4.865
	W rachunku bieżącym - odnawialne	1.530
Kredyty dla osób fizycznych:		47.595
	Zabezpieczone hipoteką oraz mieszkaniowo-hipoteczne	39.193
	W rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowo - odnawialne	315
	Gotówkowe	8.087
Kredyty dla jednostek samorządu terytorialnego i pozostałe		1.250
Gwarancje		

Ryzyko płynności		
WSKAŹNIKI PŁYNNOŚCI	limit	wykonanie
Wskaźniki:		
- płynność do 1 m-ca	min.1,00	1,34 %
- płynność do 3 m-cy	min.1,00	1,35 %
- płynność do 1 roku	min.1,00	1,30 %
Pokrycia kredytów długoterminowych	min.1,00	1,04 %
Pokrycia aktywami płynnymi depozytów niestabilnych	min. 0,70	1,27 %
Płynności zobowiązań pozabilansowych	max.0,30	0,05 %
WSKAŹNIKI STABILNOŚCI BAZY DEPOZYTOWEJ		
Bazy depozytowej I	min. 0,9	1,18 %
Bazy depozytowej II	min.1,20	1,29 %
Nadzorcze miary płynności		
LCR (Wskaźnik płynności krótkoterminowej)	min.1	2,19 %
M2 (Nadzorcze miary płynności długoterminowej)	min.1	1,97 %

Ryzyko stopy procentowej	
Aktywa oprocentowane	132.985
Pasywa oprocentowane	124.168
Względny współczynnik luki	6,46%

Wskaźnik dotyczący ryzyka operacyjnego	
Łączna strata operacyjna brutto	0

Wskaźniki dotyczące adekwatności kapitałowej	
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności	28,63 %
Łączny współczynnik kapitałowy	28,63 %
Współczynnik kapitału podstawowego CET 1	28,63 %
Udział kapitału Tier I w funduszach własnych	28,63 %

Ujawnienie - Wskaźnik dźwigni - zgodny z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) 2016/200 z dnia 15.02.2016r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 575/2013r.

Dzień odniesienia	31.12.2021
Nazwa podmiotu	Bank Spółdzielczy w Pajęcznie
Poziom stosowania	INDYWIDUALNY
Tabela. LRSum: Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni	
	Kwota mająca zastosowanie
Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	136.518
Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	599
Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	137.117
Tabela LRCom: Wspólne ujawnienie wskaźnika dźwigni	
	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu
	w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)	
Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	136.518
(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier1)	-4
Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	136.518

Inne ekspozycje pozabilansowe	
Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	2.998
(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	- 2.998
Inne ekspozycje pozabilansowe	599
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej	
Kapitał Tier I	11.222
Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	137.118
Wskaźnik dźwigni	
Wskaźnik dźwigni	8,18
Tabela LRSpl: Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych)	
Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	136.518
Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	--
Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	136.518
Obligacje zabezpieczone	--
Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	31.972
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których nie traktuje się jak państwa	2.255
Institucje	44.923
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	41.023
Ekspozycje detaliczne	7.629
Przedsiębiorstwa	5.514
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	129

Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	3073
Tabela LRQua: Pola na tekst o dowolnym formacie do celów ujawniania informacji jakościowych	
Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Zarządzanie ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej odbywa się w ramach „Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej”. W ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, Bank monitoruje wskaźnik dźwigni z częstotliwością kwartalną. Poziom wskaźnika dźwigni uwzględniany jest w ramach wyznaczania bieżącego profilu ryzyka Banku i raportowany jest kwartalnie do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.
Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	W 2021 r. wskaźnik dźwigni finansowej utrzymywał się na poziomie powyżej wewnętrznego i regulacyjnego minimum. Wskaźnik dźwigni na koniec roku 2021 wynosi 8,18 % i w ujawnionym okresie nie uległ zmianom. Największy wpływ na jego kształtowanie miał wzrost całkowitej ekspozycji oraz włączenie do kapitału Tier I wyniku z podziału zysku za 2020 r.

Załącznik nr 5

Informacja na temat ekspozycji restrukturyzowanych, obsługiwanych i nieobsługiwanych

Bank nie posiada w portfolio kredytowym kredytów restrukturyzowanych.**Tabela nr 1: Jakość kredytowa ekspozycji restrukturyzowanych**

	Wartość bilansowa brutto/kwota nominalna ekspozycji, wobec których zastosowano środki restrukturyzacji				Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw		Zabezpieczenie i gwarancje finansowe otrzymane z powodu inwestycji restrukturyzowanych	
	Obsługiwane ekspozycje restrukturyzowane	Nieobsługiwane ekspozycje restrukturyzowane			obsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych	nieobsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych		w tym zabezpieczenie i gwarancje finansowe otrzymane z powodu nieobsługiwanych ekspozycji, wobec których zastosowano środki restrukturyzacyjne
			w tym ekspozycje, których dotyczy niewykonania zobowiązania	w tym ekspozycje z utratą wartości				
Kredyty i zaliczki	0	0	0	0	0	0	0	0
banki centralne	0	0	0	0	0	0	0	0
instytucje rządowe	0	0	0	0	0	0	0	0
instytucje kredytowe	0	0	0	0	0	0	0	0
inne instytucje finansowe	0	0	0	0	0	0	0	0
przedsiębiorstwa niefinansowe	0	0	0	0	0	0	0	0
gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0	0
Dłużne papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0	0
Zobowiązania do udzielenia pożyczki	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Łącznie</i>	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabela nr 2: Jakość kredytowa ekspozycji obsługiwanych i nieobsługiwanych w podziale według liczby dni przeterminowania (wartość bilansowa brutto/wartość nominalna)

	Ekspozycje obsługiwane		Ekspozycje nieobsługiwane							
	Nieprzeterminowane lub przeterminowania dni ≤ 30 dni	Przeterminowane >30 dni ≤90 dni	Małe prawdopodobieństwo spłaty ekspozycji nieprzeterminowanych albo przeterminowanych ≤90 dni	Przeterminowane >90 dni ≤180 dni	Przeterminowane >180 dni ≤1 rok	Przeterminowane >1 rok ≤5 lat	Przeterminowane >powyżej 5 lat	Przeterminowane > 5 lat ≤ 7 lat	Przeterminowane >7lat	w tym ekspozycje „których dotyczy niewykonanie zobowiązania
Kredyty i zaliczki										
Banki centralne										
Instytucje rządowe										
Instytucje kredytowe										
Inne instytucje finansowe										
Przedsiębiorstwa niefinansowe	5409					118				
w tym MSP	3343					118				
Gospodarstwa domowe	49164	19		52	48	26	33			
Dłużne papiery wartościowe										
Banki centralne										
Instytucje rządowe										
Instytucje kredytowe										
Inne instytucje finansowe										
Przedsiębiorstwa niefinansowe										
Ekspozycje pozabilansowe										
Banki centralne										
Instytucje rządowe										
Instytucje kredytowe										
Inne instytucje finansowe										
Przedsiębiorstwa niefinansowe										
Gospodarstwa domowe										
Łącznie										

Tabela nr 3. Ekspozycje obsługiwane i nieobsługiwane oraz związane z nimi rezerwy

	Wartość bilansowa brutto/kwota nominalna		Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw		Skumulowane odpisania częściowe	Otrzymane zabezpieczenie i gwarancje finansowe	
	Ekspozycje obsługiwane	Ekspozycje nieobsługiwane	Ekspozycje obsługiwane - skumulowana utrata wartości i rezerwy	Ekspozycje nieobsługiwane - skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z powodu ryzyka kredytowego i rezerw		Z tytułu ekspozycji obsługiwanych	Z tytułu ekspozycji nieobsługiwanych
Kredyty i zaliczki							
Banki centralne							
Institucje rządowe	3						
Institucje kredytowe	44.334						
Inne instytucje finansowe	317						
Przedsiębiorstwa niefinansowe	5.527	333					
w tym MSP	3.127	333	226				
Gospodarstwa domowe	49.342	145	145				
Dłużne papiery wartościowe	32.031						
Banki centralne	30.531						
Institucje rządowe	1.000						
Institucje kredytowe	500						
Inne instytucje finansowe							
Przedsiębiorstwa niefinansowe							
Ekspozycje pozabilansowe	2.998						
Banki centralne							
Institucje rządowe							
Institucje kredytowe							
Inne instytucje finansowe							
Przedsiębiorstwa niefinansowe							
Gospodarstwa domowe							
Łącznie							

Tabela nr 4. Zabezpieczenie uzyskane przez przejęcie i postępowanie egzekucyjne -nie dotyczy.

Zarząd Banku Spółdzielczego
w Pajęcznie

*Niniejszy dokument przyjęto
Uchwałą Zarządu Nr 58
z dnia 21.07.2022 r.*